

Lastniki in izdajatelj: Okrajni odbori SZDL Črnomelj, Kočevje in Novo mesto. — Izhaja vsak petek. — Urejuje uredniški odbor. — Uredništvo in uprava: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 25. — Poštni predal 33. — Telefon uredništva in uprave 127. — Tekoči račun pri Mestni hranilnici v Novem mestu 616-H-T-24. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din. — Tiska Tiskarna »Slovenskega počevalca« v Ljubljani.

Dolenjski list

Tednik okrajev Črnomelj, Kočevje

Novo mesto

OD TEDNA DO TEDNA

Prešlo je že v navado, da državni vodilni možje ob Novem letu naslove na narode svojih držav poslanice. Seveda bi bilo pretirano, če bi mislili, da so takšne novoletne izjave nekakšen zaključen politični program posameznih vlad za nastopajoče leto. To vsekakor niso, pač pa so merilo mednarodnega političnega vzdušja: v njih se bolj ali manj zrcalijo najbolj pereči problemi in tekoče sobodnosti.

Da je temu tako, pričajo tudi letošnje novoletne izjave vodilnih državnikov.

Ze bežen pogled na izjave državnikov, ki zastopajo različne družbene sisteme, nam pokaže, da se njihove izjave v marsičem skladajo, predvsem pa v tem: v vseh je prišla do izraza želja po ohranitvi in krepitevi miru. Pri tem pa nismo upoštevali edine izjeme Čang-kajske, ki je v svojem vojnorojstvenem stilu spet ob Novem letu pozval na »boj proti komunizmu na Kitajskem«, se pravi na vojno.

Misel, da razlike v družbeni ureditvi niso in ne morejo biti ovira za mirno sožitje med državami in da sama sleherni narod pravico, svobodno si izbrati sistem vladanja, kot je rekel ob Novem letu predsednik grške vlade maršal Papagos, v noveletnih izjavah prevladuje. To trditve dopolnjuje ugotovitev, da kakor je poudaril avstrijski kancler ins. Raab, spovsod čedalje bolj prodira težnja po poravnavi nesoglasij s pogajanjem, torej z miroljubnimi sredstvi in da v sedanjem času ni večjše naloge, kot so skupna prizadevanja v interesu ohranitve miru in mednarodne varnosti, kot je izjavil predsednik sovjetske vlade Malenkov v intervjuju nekemu ameriškiemu novinarju.

Te težnje in misli, izražene v novoletnih poslanicah, pa niso ostale samo na papirju. Francoski ministrski predsednik Mendès-France, znan po svojem realizmu v presoji mednarodne politike, je takoj po Novem letu storil korake, da bi prišlo do sestanka predstavnikov štirih veselih na spomlad letošnjega leta. Mendès-France je očitno videl, da so poslanci v francoskem parlamentu ratificirali pariške sporazume o oborožitvi Nemelje le zato, ker so prepričani, da bodo ratifikaciji sledili razgovori med štirimi veselimi. Omeniti je treba tudi to, da Malenkov v svoji izjavi ni izključil možnosti, da bi prišlo do takšne konference.

Vendar so razlike v sedbah o vzrokih, ki so privedli do popuščanja na svetu. Dejstvo je namreč, da je dosega določene ravnovesja v razmerju političnih sil posameznih držav, zlasti veselih, bila eden izmed vzrokov zmanjšanja vojne nevarnosti. Hudo pa se motijo tisti, ki povzamejo iz te samo po sebi čisto pravilne ugotovitve sklep, da bi potemtakem nadaljnja krepitve obojestranskih sil katerega koli bloka že sama na sebi bila spodbuda za zmanjšanje napetosti po svetu. Na takšno napačno pojmovanje naložimo v nekaterih novoletnih izjavah, ki so bile izrečene na Zahodu. Te izjave pa nikakor ne pomenijo, da si zahodne dežele že kar žele povečanja vojne nevarnosti, kot razlagajo to v nekaterih vzhodnoevropskih državah.

Takšna enostranska pojmovanja niso nič nenavadnega. Izraz sedanjih nasprotij med obojestransko blokoma so. Takšen položaj pa tudi nalaša, kot je dejal predsednik Tito, da je treba »nadalje mobilizirati miroljubne sile na svetu za ohranitev miru in mirnega sodelovanja med narodi«.

Značilno je, da bo začetek leta 1955 minil za jugoslovansko zunanjo politiko ravno v znamenju nadaljnjega izpolnjevanja te velike naloge: predsednik Tito je namreč začel drugo veliko etapo svojega potovanja po azijskih deželah — prispel je na obisk v drugo neodvisno azijsko državo, Burmo.

Vreme

Za čas od 7. do 16. januarja v drugi polovici tega tedna burja s snegom in zelo mrzlo. Konec tedna razjasnitev in še hujski mraz. V začetku prihodnjega tedna ponovno sneg do srede tedna; hkrati bo postalo topleje. Zatem suho, lepo vreme in le ponoči ostrejši mraz. Konec prihodnjega tedna zopet snežne padavine.

Zadružništvo ima veliko vlogo

Storiti pa mora več za dvig kmečke proizvodnje

Ob zaključku koledarskega leta t. j. 31. decembra 1954, je bil v Novem mestu razširjena seja upravnega odbora OZZ, kateri so prisostvovali tudi predsedniki kmetijskih združenj ter ljudska poslanca ing. Vima Pirkovič in Franc Pirkovič.

Zadružništvo ima čedalje večjo vlogo v našem družbenem gospodarstvu. V preteklem letu je v novomeškem okraju pokazalo precej uspešnih, posebno v živinoreji, čiščenju in škropljenju sadnega drevja ter pri poskusih z različnimi gnojili in semeni. Mnogo premalo ali skoraj nič pa ni zadružništvo storilo za boljše prekrbo nekmečkega prebivalstva. Na tržišču ni čutili postopovanja zadružnega sek-

torja, kar je velika hiba dosejanega dela in jo bo treba v bodoče odpraviti. Lepe rezultate so dale razne kmetijske in živinorejske razstave, ki so dvignile zanimanje kmetovalcev za naprednejše gospodarstvo. Z organizacijo dobrih razstav bo treba nadaljevati tudi prihodnje leto.

V razpravi na seji je bilo poudarjeno, da trgovine kmetijskih združenj niso odigrale dosedaj pri dviganju kmetijske proizvodnje tiste vloge, ki bi jo lahko in ki bi jo tudi morale. Pri naročanju umetnih gnojil se ne ozirajo na lastne potrebe kmečkih kmetovalcev pa sami tudi ne vedo, katero gnojilo je primerno za jesen, katero za pomlad. Tako grede velike ko-

ličine gnojila na polja brez pravega učinka. Upravni odbor je tudi kritiziral zaslužek KZ pri umetnih gnojilih in drugih pripomočkih za dviganje proizvodnje. Navedeno je bilo, da na primer stane kilogram umetnega gnojila na postaji 4 din, v zadrugi pa 6 do 6,50 din. Prav tako rodajajo trgovine kmetijskih združenj večkrat razna zaščitna sredstva, ki niso dolga ali celo pokvarjena. Tečaj za strokovno izpopolnitev, poslovodij za pravilno trgovanje s takimi predmeti ni. Zato zaradi premajhne udeležbe leto ga bo treba prirediti še enkrat, ali pa večkrat. Sprijet je bil sklep, da morajo v bodoče imeti poslovodje pred nakupom umetnih gnojil pristane kmetijskega strokovnjaka, katera gnojila naj nabavijo za posamezni letni trg. To velja tudi za nakup in izpopolnjevanje zaščitnih sredstev. Potrebno je tudi, da imajo upravni odbori več besede pri poslovanju v trgovini, ta pa bi morala svoje poslovanje povežati s hranilnim odsekom, oziroma hranilno službo pri KZ. Poudarjeno je bilo tudi, da mora zadružna trgovina služiti predvsem dviganju kmečke proizvodnje in ne zbiranju dobička.

Zelo pameten je sklep upravnega odbora na tej seji, da se kmetijska pospeševalna služba čim bolj približa kmečkemu proizvajalcu. Po tem sklepu bodo prihajali na določen dan v mesecu na sedeže kmetijskih združenj strokovnjaki na določenih sektorjih, za kar so mesta že razpisana.

Veliko so na seji razpravljali o organizaciji odkupa mleka. Odkupna mreža bo organizirana čez zimo, povsem na novo in bo zajela širši okoliš, uspeh odkupa pa je v veliki meri odvisen od pomoči kmetijskih združenj in samih živinorejcev. Na seji se rešili še vrsto tekočih zadev.

Letni obračun odbora ZB Sodražica

Občinski odbor ZB v Sodražici je dal obračun dela za leto 1954. Pomenila so izpričala, da je bilo to leto zelo uspešno in obračun so vsi navzoči sprejeli z velikim zadovoljstvom. Poudariti je treba, da je odbor upošteval vse napotke od višjih forumov, bil je pa inicijativen tudi sam in tesno povezan z ostalimi organizacijami v okraju.

Največjo skrb je bil odbor posvetil otrokom padlih borcev, volnim invalidom in njihovim otrokom, skrbel je za starejše člane, ki so bili potrebni pomoči, organiziral letovanje otrok in predložil okrajnemu odboru ZB mnogo prošelj za štipendije soliste mladine. Odbor je postavil na domače pokopališče lep spomenik borcem in žrtvam fašističnega terorja. Spomenik je delo domačina Franca Cvarca-Brečaja. Odbor je organiziral tudi več izletov za svoje člane in poskrbel, da so se v častnem številu udeležili proslave na Ostronem.

Naloga, ki si jih je odbor naložil za letošnje leto so: revizija članov, pritegnitev v organizacijo vseh tovarišev, ki imajo

jo za to pogoje, vodenje točnega seznama otrok padlih borcev in žrtve fašističnega terorja, skrb za socialno ogrožene starejše člane itd. Poskrbel bo tudi za polno zaposlitev otrok padlih borcev in začel zbirati sredstva za dostojen spomenik, ki bo stal sredi trga.

Zboru je prisostvoval tudi zastopnik okrajnega odbora ZB-NOV Nace Kamšek.

Semiško gospodarstvo se krepko razvija

Prebivalstvo Semiča se v pretežni večini peča s kmetijstvom. Vzoredno s kmetijstvom pa se razvijajo gospodarska podjetja, ker je zemlja premajhna za tako številno prebivalstvo. Zgradišče novih rentabilnih podjetij bo edina rešitev, da ne bo mladina bežala iz rodnega kraja.

Na Vrtači pri Semiču je podjetje »Telekomunikacije« Ljubljana, obrat Semič, zaposlilo 60 mladih deklet. V svetlih dvoranah pridno navijajo male kondenzatorje za radioaparate. Poleg že obstoječih objektov grade še novega, v katerem bodo v prihodnjem letu zaposlili še 100 deklet. Investicije, ki bodo vložene letos v to podjetje, znašajo približno 41 milijonov dinarjev. Podjetje obkrožajo tudi precejšnje plantaže breskev, hrusk in marelic. Vodstvo podjetja je namreč znalo pravilno uporabiti čas, ki je nastal vsled uvoznih motenj.

Tudi mizarji pridno širijo svoj obrat. Ravno sedaj dokončujejo novo delavnico, ki bo imela strojno dvorano, delavnico za ročno obdelavo lesa, sušilnico, skladišče in pisarniške prostore, na podstrešju pa bodo uredili nekaj samskih sob. V delavnico in stroje so letos investirali 3.700.000 dinarjev. Za dokončno izgradnjo potrebujejo še 1.200.000. V podjetju izdelujejo solsko opremo, katero odpošiljajo v Bosno in Hrvatsko. Ti republikli sta interesanta za celotno proizvodnjo. Podjetje zaposluje 21 delavcev, katerih število se bo povečalo do konca marca še za 10 delavcev.

Splošno trgovsko podjetje v Semiču ima na območju občine tri poslovalnice in eno mesnico. Trgovine so z ozirom na višino kreditov dobro založene s blagom, potrebno bi bilo, da se cene izenačijo s cenami v Črnomlju in Novem mestu kar bi povečalo povpraševanje po surovinah. Mesnica bi bila potrebna novih prostorov s hladilnico, v kateri bi predelovali mesne izdelke za potrebe semiških gostišč.

OPOZORILO

Opozorjamo vse gozdne posestnike in vse, ki imajo opravka z sečnjo lesa in izkoriščanjem gozda sploh, na članek šefa okrajne gozdne uprave v Črnomlju Viktorja Čarmana o predpilih, ki urejajo to vsekakor perečo vprašanje. Prvi del članka je objavljen danes na drugi strani lista, nadaljevanje pa bomo objavili v prihodnjih številkih.

Kino podjetje v Semiču ima menda iste težave kot vsa podružjska podjetja. Vsled nizkega prometa zaradi boja prenehajo obstojati. V prenovljeni dvorani predvajajo 3-krat tedensko po dva filma. Ljudje za kulturni razvoj nimajo preveč razumevanja, zato je dvorana večinsoma slabo zasedena. Gostinsko podjetje, ki je bilo ustanovljeno 22. julija, se je dolgo časa borilo s težavami, zaradi nesposobnosti osebja. Sedanjim upravnikom pa ima, vsaj tako kaže po prvih vtisih, dovolj energije za delo. Potreba je izboljšala in tudi promet se je dvignil. Podjetje ima tudi nekaj udobno opremljenih sob za goste, ki so v črnomeljskem okraju zelo redke. M. F.

Dedek Mraz je bil na Kočevskem

Dedek Mraz je bil težko pričakovani v našem okraju. No, pa so ga pionirji in cibicani le pričakali. Dedek je začel z obdaritvijo 29. decembra. V Ribnici je tega dne delil darove med šolsko mladino v domu Partizana, 30. decembra pa so prišli na vrsto tudi cibicani. Lepo je bilo te dni. Pa tudi v ostalih krajih je delil Dedek Mraz svoje darove. Mnogo otrok je bilo obdarovanih, lahko rečemo, da je bil ta čas za najmlajše najlepši v letu. Da je lahko Dedek Mraz delil lepe darove so mnogo pripomogli podjetja in zadrage.

Zahvala

Pedagoško društvo v Novem mestu se zahvaljuje tovarišju Zebre Stani, šolski upravitelji na Trški gori za 24 poklonjenih starševih učbenikov za pouk slovenskega jezika. Ker so med njimi tudi nekatere starejše redoviti učenci — 1944. in Kranjski Mali Blaže v prvi vrsti — 1850, smo jih še posebno veselili.

Upamo, da ji bo v naši akciji za zbirko osnovnošolskih učbenikov pomembna za študij razvoja osnovnošolskih učbenikov za jezikovni pouk.

STE PORAVNALI NAROCNINO ZA »DOLENJSKI LIST«? — POHITITE, DA SE BOSTE LAHKO UDELEŽILI NOVOLETNEGA NAGRADNEGA ZREBANJA!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

Je pričel s tečajem za administracijo, stenografijo in računovodstvo. Tečajl so v popoldanskih urah v novomeški gimnaziji, pričel pa so se 4. januarja. Interesenti se lahko še prijavijo do 11. januarja t. l.

„Narodi Jugoslavije morejo gledati v novo leto še z večjim optimizmom“

Novoletna poslanica predsednika republike

Ob novem letu je predsednik republike Josip Broz - Tito poslal svojo običajno poslanico narodom Jugoslavije. Poslanica za prenos po radiu je bila posneta 28. decembra zvečer v Gualioru, v indijski državi Madžija Barat, in oddana po vseindijskem radiu in beograjskem radiu. Besedilo novoletne čestitke in spomenice predsednika Tita se glasi:

Državljeni in državljanke, tovariši in tovarišice! Ob nastopajočem letu 1955 želim na ta neobičajen način iz daljine, toda prijateljske države, povedati nekaj besed.

Globoko sem prepričan, da morejo narodi Jugoslavije gledati v novo leto 1955 še z večjim optimizmom tako glede naše nadaljnje notranje graditve kakor tudi glede zunanje-političnega položaja. Mi tudi tukaj, daleč od svoje države, občutimo na vsakem koraku v stiku z ljudmi, kakšen ogromen ugled in simpatije uživa naša država. Ni nobenega mesta ali kraja, v katerem smo bili doslej — verujem pa, da tudi nikjer drugod — v katerem ne bi bili ljudje, ki ne bi vsaj nekoliko poznali težkega boja narodov Jugoslavije za svoj obstoj in svobodo, tudi ogromnih naporov naših narodov za zgraditev svojega lepšega življenja. Razume se, da nas vse to navdaja s ponosom in skušamo, kolikor je največ mogoče, pokazati dejansko sliko naše države. V naši državi smo imeli po končani vojni ogromne težave. Obvladali smo jih po zaslugi naše enotnosti, naše vere v lastne sposobnosti, našega prepričanja, da je pot, po kateri hodimo, edino pravična za našo državo in za ustvaritev srečnejše bodočnosti njenih narodov. Ko gledamo tukaj ogromne napore, ki jih poduzema ljudstvo Indije skupno s svojimi voditelji za zgraditev države, ko vidimo, s kolikšno vero, potrpežljivostjo in smelostjo se lotujejo obvladovanja na videz nepremostljivih težkih, potem nam to v polni luči kaže, zakaj so med narodi naših držav nastale tako prijateljske zveze in simpatije. Tudi tukaj si kljub strašnim težavam v graditvi države prizadevajo vodilni ljudje ustvariti obremen s ogromnimi napori za graditev čim bolj zmogoso življenje delovnih ljudi, skrbne nareč za človeka. To omenjam zato, ker je v popolnem skladu z našimi težnjami, da bi bili državljani naše države nadaljnji napori v njihovi graditvi čim lažji, s drugimi besedami, da bi se življenjski standard glede na naše sedanje možnosti postopno dvignil. Razume se, da zahteva to v istem času v gotovi meri počasnejše tempo nadaljnje industrializacije in razvoj naše države, toda po mojem globokem prepričanju smo danes že na taki stopnji razvoja, da nam ta počasnejši tempo ne samo ne bo škodoval, temveč bo omogočil, da bomo laže dosegli cilj, h kateremu stremimo.

Sedaj vam ne bi mogel govoriti o tem, s kakšnim ogromnim navdušenjem in simpatijami smo bili obdani v tej državi ves čas svojega bivanja, pač pa bi hotel poudariti, da bodo naši razgovori z vodilnimi ljudmi Indije, zlasti pa s predsednikom vlade G. Nehrujem, zelo velikega pomena za nadaljnjo mobilizacijo miroljubnih sil po svetu, za ohranitev miru in mirnega sodelovanja med narodi. Iz deklaracije, ki je bila izdana, ste mogli videti, da obstoji med nami popolna enotnost presojanja mednarodnih problemov, in lahko rečem, da smo se tukaj prepričali, da vse ljudstvo Indije podpira z velikim odobravanjem tako zunanjo politiko svoje vlade.

Iz te lepe in gostoljubne države odhajamo v drugo prijateljsko državo Burmo. Prepričan sem, da bo tudi tam naša mislija izvršena s prav takim uspehom, kakor je bila tukaj. Ko vam sporočam pozdrave vseh tovarišev, ki so z mano, želim poudariti, da so naše misli z vami, čeprav smo prostorno zelo oddaljeni.

Zelim vsem državljanom in državljanke Jugoslavije, vsem našim delovnim ljudem, mladini in pionirjem srečno Novo leto 1955.

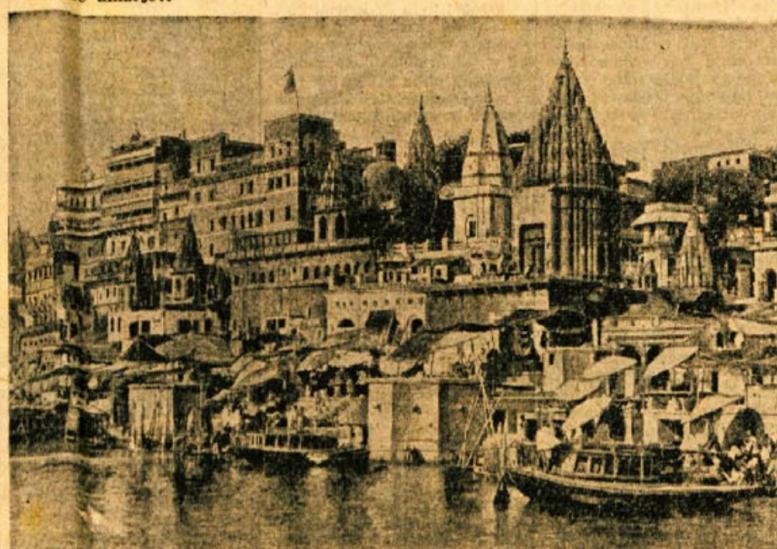
Gasilci iz Zbur so preprečili milijonsko škodo

Mlado gasilsko društvo v Zburah pri Šmarjeti je že večkrat dokazalo, kako potrebno je bilo. V manj kot dveh mesecih so gasilci kar trikrat reševali ljudsko premoženje in z naglo pomočjo preprečili milijonsko škodo.

4. novembra ponoči je klicala sirena gasilce v Male Poljanu, kjer je nastal požar v gospodarskem poslopuj posestnika Ivana Koparja. V 15 minutah so bili gasilci na mestu, čeprav je vas oddaljena od Zbur dva kilometra, in s takojšnjim nastopom in preizkušeno motorno brigadno preprečili razširitev požara. To je bilo toliko težje, ker je ve-

čina hiš v vasi krita s slamo, kot je bil tudi navedeni skedenj posestnika Koparja. Drugič so odhleti na pomoč gasilci iz Zbur 26. decembra ob treh zjutraj v bližnji Klevevž, kjer je nastal požar v svinjarih državnega posestva. Navzlic pomanjkanju cevi so gasilci preprečili večjo škodo in je ta znašala komaj 70.000 din. Lahkopa bi bila več milijonov. Tretji požar, pri katerem so nastopili s svojo brigadno zburski gasilci, je nastal na Silvestrovo ob pol sedmih zjutraj na žagi državnega posestva Klevevž pri Vrhu. S takojšnjim nastopom so gasilci požar omejili in ga končno pogasili. Tudi tu bi lahko nastala milijonska škoda, če ne bi bilo požrtvovalnih gasilcev.

Agilni in požrtvovalni zburski gasilci zaslužijo pohvalo za svoje nesebično prizadevanje pri čuvanju ljudskega premoženja. Za ta okoliš je bilo res nad vse potrebno tako gasilsko društvo. Za še uspešnejši nastop pri požarih mlado društvo nujno potrebuje več novih cevi in pa sušilni stolp. J.G.

Indija, ki je povabila maršala Tita na obisk, je dežela velike, stare kulture in svojstvenega starobarstva. — Na sliki pogled na znano indijsko mesto Benares

Borba za gospodarski napredek v dragatuški občini

Bela krajina je dosedaj veljala za kmetijsko zaostal predel, kar v resnici tudi je. Tež zaostalosti smo napovedali najodločnejši boj in začeli takorekto orati ledino. Kmetovalci v dragatuški občini so že spoznali, da brez trdega dela in vztrajne borbe ne bo mogoče dvigniti kmetijstva. Zemlja je treba pošteno obdelati, dati ji treba vse, kar potrebuje, potem bo šele vračala v obilnejši meri. To pa zahteva od vsakega skrajnih naporov, kajti pot do uspeha ni lahka. Lahko trdimo, da smo v dragatuški občini že stopili na to pot. Neplodni pašniki, poraši s steljo in brezami, so se začeli kčiti na račun povsečnih površin. Dvomi v uspeh so se razblinili.

S preoranjem 50 ha neplodne zemlje, takoimenovanih stelnikov, se je za toliko povečala plodna površina. Vsa preorana zemlja je bila v glavnem letos skrbno obdelana in pridelki je bil navede pričakovanje lep. Znatni del teh novih površin je sedaj obsejan z ozimino, na ostalih se pa gradijo kipi gnojja, ki so pripravljani za spomlad. Da, v resnici, pravi kipi gnojja, kajti ta zemlja ga posebno potrebuje. Prvi uspehi so vzpodbudili kmetovalce, da žele preorati še več plodnih površin. To toliko bolj, ker sta kmetijska zadruga in OLO lani in letos podprla to prizadevanje naprednih kmetovalcev. Priznati je pač treba, da je krčenje neplodnih površin združeno z velikimi stroški in napori in jih zato posemneži sam ne zmore. Kmetovalci so hvaležni OLO in kmetijski zadrugi za dosedanja pomoč in razumevanje.

Razumljivo je, da smo kmetovalci v dragatuški občini kar najtopleje pozdravili Kmetijski teden v Beli krajini. Posebni pripravljani odbor pri občinskem ljudskem odboru ni bil imel veliko dela, saj vsak kmetovalec komaj čaka pametnega nasveta, kako izboljšati svoje gospodarstvo. Kmetijski strokovnjaki so bili prav v vsaki vasi toplo sprejeti. Z največjim zanimanjem so sledili razlagam in nasvetom strokovnjakov na večernih predavanjih. Kako resno so vzeli taka predavanja naši kmetovalci, kaže primer na Belčem vrhu, kjer se je pričel neki posestnik drugi dan opraviti, ker se zaradi bolezni v družini ni mogel udeležiti predavanja.

Občni zbor KZ Travnik

Kar polna soba nas je bila preteklo nedeljo v Travniku. Če sam prav štel nas je bilo nad 60. Bil je polletni občni zbor zadruge. Občni zbor se je toliko zakasnil zavoljo tega, ker niso bila pravočasno izdelana zadruga pravila. Poročili predsednika zadruge in upravnega odbora so bili skopi, iz njih pa si vendar razbral, da je zadruga uspešno gospodarila. To je pokazala tudi zadnja revizija, ki ni našla nobenih pomembnejših pomanjkljivosti. Prava razprava se je pričela med sprejemanjem pravil zadruge. To so člani do člena, govorili spraševali. Nejasne stvari je tolmačil predstavnik OZZ Kozčevje Pogačnik Karel. Včasih se je pri sprejemanju pravil zataknilo. Zakaj 20 kratno jamstvo, ko pa imajo v nekaterih zadrugah 10 kratno. Pojasnilo, da ima zadruga, kjer njeni člani jamčijo z večkratnim jamstvom, tudi večje možnosti pri odobritvi večjega kredita. Je kmalu pomiril razburkane duhove. Ko so sprejela pravila, so prešli na druge stvari. Umestna je bila kritika

RUDI PILETIČ:

Agrar - o - socialna analiza vasi na Dolenjskem

(Nadaljevanje)

Take so bile razmere za našega kmeta v fevdalni dobi. Ti do zemljiške odveze. Siromašna zemlja, visoke davjate in poleg tega elementarne nesreče mu nikakor niso omogočale dostojnega življenja, nego so mu dale pečat zaostalosti, ki ga zemljiška odveza ni mogla zbrisati; pač pa se je dedoval iz roda v rod in se ohranil do današnjih dni.

Po zemljiški odvezi je zaviral razvoj kmetijstva predvsem troje:

1. Majhne posesti kmetov na oni strani, na drugi strani pa velika posestva zemljiških gospodov.
2. Skromna proizvodilna sredstva, konservativnost in neznanje kmetov.
3. Industrija ni našla mesta na Dolenjskem.

Veleposestniki so ohranili zase obsežne in najboljše površine zemlje. Kmetje so jim morali plačati odkupnino. Kmet Smajdek iz Regerče vasi, ki je umrl pred šestimi leti, je se v drugi polovici prejšnjega stoletja delal ruperškemu govedu na račun zemljiške odveze. Sam je pravil, da je v mladih letih hodil na tlako. Odkup je pomenil za kmete velike zreme, saj so bili po tlačinskih obližih že takoj izčrpani. Na grajskih poljih so tlačane zamenjali ininarji. Stevilni mali kmetje n obajrtaji, ki jih lastna zemlja ni mogla preživljati, so bili locela odvisni od veleposestnikov, saj so jim le ti nudili možnost zaslužka. Veleposestniki so se tega dobro zavedali in so dninarje brezobzirno krotičkali. Delovni dan je trajal po dvanaest ur in več, nezdje pa so bile obupno nizke. To vprašanje je bilo več ali manj zadovoljivo rešeno šele po zadnji vojni z agrarno reformo in novo zakonodajo, ki je ljudi poljedeljskim delavcem

Kmetovalci so se najbolj zanimali, kako dvigniti kmetijsko proizvodnjo, izboljšati živinorejo, obnoviti sadovnjake in vinograde, pa tudi gozdove. Vprašanje gozdov, zlasti bukovih, je pri nas zelo resno. Bukove gozdove je na sektorju Lanča gora — Debeli vrh — Sinji vrh napadla neka bolezen, da se drevje na rasti suši, podira in trohni. Lastnike gozdov resno skrbi lo propadanje zelenega bogastva, prav tako pa tudi, kako obnoviti gozd, da bo v njem raslo zdravo drevje. Gozdni posestniki bi radi izkoristili li propadajoči les, kolikor se še sploh izkoristiti da, toda tu je ovira omejitve sežaja, ki je v tem pogledu škodljiva. To je potrebno toliko popraviti, da se reši prod propadanjem dragoceni les, saj to skupna družbena škoda. To vprašanje, ki resno skrbi kmetovalce, terja hitre rešitve.

Nedavno je bilo v Stični izročno prometu novo moderno poslopje. Nova postaja je lepa pridobitev za Dolenjsko

Metliški vinogradniki želijo načrtno obnovo vinogradov

Toplo kakor povsod, so tudi na vzhodnemetiškem terenu občine sprejeli kmetovalci kmetijske strokovnjake. Kakor drugod v Beli krajini so tudi tu vinogradi v zelo slabem stanju, stari so 50 do 70 let. Zato je tudi mnogo praznih mest v vinogradih. V praznino sade šmarinico, vendar sami priznajo, da je tole zasilen izhod iz težavnega položaja. Najvažnejši je problem obnove vinogradov. Ročna obdelava je za zelo draga. Na vzhodnemetiškem koncu ne mislijo opustiti vinogradov, kar je to njihova glavna gospodarska žila. Na sestanku

Zivinorejo bo mogoče pri nas dvigniti predvsem z boljše urejenih travnikov, kisa in vsebuje premočno rudnina. V naši občini bomo to vprašanje deloma rešili z regulacijo Podturniške. Travnikom in njivam bomo morali dati več umetnih gnojil, kajti hlevski gnoj iz praproti je tudi kisel. Gnojilca, ki je odlično gnojilo, se pri večini domačij razliva neizkoriščena. Kmetovalci se zelo zanimajo za gradnjo gnojišč in gnojnih jam, toda brez kreditov pod primernimi pogoji ne bo šlo. Pričakujejo, da jim bo to omogočeno urediti v doglednem času predvsem z znižanjem cen cementa. Kmetovalci se zanimajo tudi za umetna gnojila, saj že poznajo njihovo korist, potrebno pa je, da bi bile cene gnojil take, da bodo dosegljive vsakemu kmetovalcu.

Gradac

Gradac

Pred kratkim se je v Gradcu po nepazljivosti mladega voznika pripetila nesreča. Zapusčena konja, ki sta po vsej verjetnosti bila žejna, sta zavila po pobočju k vodi in, ker ju je voz pohkals, sta utonila. Konja nista bila zavarovana. To naj bo opomin vsem voznikom, da ne bodo puščali konj samih.

S SINJEGA VRHA

Pred kratkim so lovci sinjevske lovske družine ustrelili dva divja prašiča. Upajo, da jim bo v bodoče naklonjen lovski blagor, kajti ta zverjad se je močno razmnožila in je letos napravila kmetom občutno škodo.

Po Črmošnjicah

Od Semiča ropotajo na Črmošnjicah ciganski vozovi. Ob cestah so hiše, med njimi je nekaj porušeni. Na obeh straneh ceste so obdelane njave. Višje na obeh pobočjih čaka zemlja delovnih rok. Tu, sredi kočevskih hribov in izumirle divjine, delajo na posestvu ljudje. Boj z naravo je v tem predelu trd, Črmošnjice imajo elektriko, s Semičem imajo tudi telefonsko zvezo, vendar se človek težko znebi vtisa življenja. V samih Črmošnjicah burneje utripa življenje. Črmošnjško državno posestvo ima okoli 2000 ha zemlje.

Toda ljudje so v Črmošnjicah že zmagali; naselili so se, zagrizli so se v zemljo in je ne bodo več izpustili iz rok. Danes rastejo na posestvu novi hlevi, gnojišča, napajališča. Na posestvu redijo 250 glav živine. Gradijo nove mekane. Uspehi so plastrati fetikirano maslo na ljubljanski, savinjski, karlovski in novomeški trg. Letos so prodali že 20 vagonov krompirja. Toda z novimi investicijami, ki jih je povelil Gospodarski svet OLS Črmošnjic, bo dajalo Črmošnjško državno posestvo vsako leto več poljedelskih in živinorejskih pridelkov na trg, kar bo dajalo prebivalcem Črmošnjic večji zaslužek in jim omogočilo tudi lepše življenje. Gospodarski strokovnjaki črmošnjškega in novomeškega okraja bodo morali rešiti problem, kako izkoristiti sleherni kosček sedaj še zapuščene zemlje za dobrobit našega delnega človeka.

Gozdni posestniki

seznanite se z zakonitimi predpisi o gospodarjenju z gozdovi

Organizirane gozdarske službe imajo pri opravljanju svoje službe mnogo najrazličnejših težav, katera jim po eni strani v največji meri povzročajo lastniki gozdov, po drugi strani pa razni nakupovalci lesa. Nič manj ni deloma upravljene, še mnogo več pa neupravljenih kritike o poslovanju gozdarskih organov, vzroki te kritike pa so v večini primerov nerazumevanje ali nepoznavanje zakonitih predpisov o gozdovih. Če hočemo posamezne primere objektivno presojeti, moramo priznati, da v vsi stariji napake tudi gozdarski organi, seveda pa jih neprimerno več storijo gozdni posestniki. Teh napak največkrat ne moremo smatrati le kot napake, ampak kot lažje ali težje gozdne prekrške, ki so kaznlivi.

Nemen tega članka je, seznaniti gozdne posestnike z nekaterimi zakonitimi predpisi, ki urejajo gospodarjenje z gozdom. Če se bodo prizadeli z vsebino članka seznanili in se seveda tudi po njem ravnali, jim bo prihranjena marsikaka neprijetna pot in z njo združeni stroški, poleg tega pa bo tudi manj jeze in gostikar neupravičene kritike, ki jo je danes toliko slišati. Iz posameznih zakonov in uredb ter ostalih predpisov so, tu zajeta le tista najvažnejša določila, ki se neposredno tičejo gozdnih posestnikov in ki bi jih vsakdo od njih moral poznati.

Zakon o gozdovih (Ur. l. LRS št. 22-78/53) pravi v 1. členu, da so vsi gozdovi in LRS zaradi splošnega pomena, ne glede na lastnika, namenjeni splošnim koristim ljudske skupnosti in so zato pod posebno skrbjo in nadzorstvom države.

Dalje zakon predpisuje, da je treba z gozdovi gospodariti tako, da se ohranijo, da se zagotovi trajnost gozdne proizvodnje ter da se zanemarjeni in preveč izsekani gozdovi izboljšajo in obnovijo, za kar morajo skrbeti državni organi, ki so pristojni za nadzorstvo nad gospodarjenjem v gozdovih.

V pogledu varstva in gojitve zakon določa, da je gozdove prepovedano kčiti ali jih spreminjati v drugo vrsto kulture, le v izjemnih primerih lahko do dovoljenje za krčenje državljan sekretar za gospodarstvo LRS. Gozdne posestnike obvezuje, da morajo gojilne, na katerih je bil nekdanj gozd, v določenem roku pogozditi, note poseke pa, če niso naravno pomlajene, je treba pogozditi v treh letih. Gozdovi, ki so zaradi težmerne sečnje, kleščanja ali pase spremenjeni v grmišča ali pa so drugače v rasti zaostali ali zanemarjeni, se morajo obnoviti oziroma izboljšati. Via ta dela v združenih in privatnih (zasebnih) gozdovih podgred država tako, da daje gmanio in strokovno pomoč.

Za gozdne posestnike so posebno važni predpisi o sečnih gozdnega drevja. Zakon pravi, da je puščanje gozda prepovedano, kakor tudi sečnja se golo. Sečnja gozdov je dovoljena le na tak način, da ni v škodo umni gojiti gozda in se mora opravljati tako ter v takem času, da je v skladu z načeli racionalnega izkoriščanja gozda s posebnim ozrom na pomlajanje in varstvo gozdov. Prav posebno važno pa je, da so gozdni posestniki seznanjeni s predpisi zakona v pogledu sečnih dovoljenj, glede katerih predpisuje v 14. členu sledeče:

»Sečati se sme samo na podlagi sečnega dovoljenja, oziroma sečnega naloga, in šele potem, ko je stojiče drevje odkazano za posek. Spravilo posekanega lesa ni dovoljeno, dokler posekani les ni žigosan.

Sečno dovoljenje je potrebno tudi za posek lesa, ki je namenjen za redne gozdarske potrebe lastnika.

Sečno dovoljenje za posek lesa v opustošenem gozdu se ne sme izdati razen v primeru iz tretjega odstavka 12. člena (ki pravi, da je sečnja v opustošenih gozdovih dovoljena le, če je leta predvidena z gozdno-gospodarskimi ukrepi, ki jih predpisuje okrajni ljudski odbor).

Drevje odkaze in posekani les žigosa pooblaščen gozdarski uslužbenec.

Zaradi pravičnega razumevanja moramo že na tem mestu pojasniti razliko med sečnim dovoljenjem in sečnim nalogom, ki je sledeče:

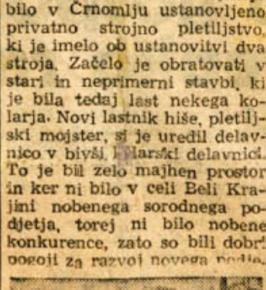
Sečno dovoljenje se izda takrat, kadar lastnik gozda pisмено zaprosi, da se mu dovoli posek določene količine lesa v njegovem gozdu, bodisi za lastne potrebe ali za prodajo, v kolikor to stanje njegovih gozdov po mnenju gozdarskih organov dopušča. Podrobnosti glede postopka za izdajo sečnega dovoljenja bodo ob priliki obrazložene v posebnem članku.

Sečni nalog pa se izda takrat lastniku gozda, kadar gozdarski organ ugotovi, da je sečnja v gozdu potrebna iz gozdno-gojnih, gozdnovarstvenih ali drugih razlogov. V tem primeru je lastnik gozda dolžan, da v odloženem roku in po danih navodilih poseka in obdelja odkazano drevje.

V pogledu zavarovanja gozdov pred kakršnokoli škodo poudarja zakon zlasti to, da se smejo gozdni proizvodi spravljati iz gozda samo tako, da se drevju, podmladku in gozdnemu zemljišču ne dela škoda. Prepovedana je pasa konj in koz v gozdu, kakor tudi puščanje živine na zemljišča, ki so pripravljena za pogozditev, v gozdove, ki se naravno pomlajujejo, v gozdne nasade in v mlade gozdove. Stelja v gozdu se ne sme pridobivati tako, da bi bila z grabljenjem, košnjo ali kleščanjem ogrožena proizvodnost gozda. Predvideni so tudi

Tovarna »Belokranjka« ima pogoje za razvoj

Ze po prvi svetovni vojni je bilo v Črmojniu ustanovljeno privatno strojno pletilstvo, ki je imelo ob ustanovitvi dva stroja. Začelo je obratovati v stari in neprimerni stavbi, ki je bila tedaj last nekoga koljarja. Novi lastnik hlevi, pletiljski mojster, si je uresil delavnico v bivši, hvarski delavnici. To je bil zelo majhen prostor in ker ni bilo v celi Beli krajini nobenega sorodnega podjetja, torej ni bilo nobene konkurence, zato so bili dobri pogoji za razvoj novega podjetja.

Belokranjka v narodni noši — noša in okenska zavesa izdelek »Belokranjke«

strojev večalo, je bil lastnik primoran dozditi še del delavnice. V teh prostorih je podjetje obratovalo vse do druge svetovne vojne in med vojno za potrebe NOB, seveda kolikor je bilo materiala na razpolago. Pri drugi nacionalizaciji je bilo podjetje pridrževano in je imelo 31 raznih strojev in zaposlovalo 12 oseb. V tem času je bilo podjetje izročeno v upravljanje ZVIS v Ljubljani. Nato se je začelo podjetje širiti in sedaj razpolaga s 56 stroji in 71 nameščenci. Iz tega je razvidno, da se je podjetje stalno večalo in bi bilo treba širiti delovne prostore, so bili primorani stroje namestiti v najete prostore, tipa so približno 600 metrov oddaljeni od upravnega poslopja in skladišča. Se več pa so oddaljeni od sušilnice. Prostor za skladišče je neprimeren (skladišče je leseno) in bi ob požaru nastale velike materialne težkoče. V preteklem letu se je začelo tudi izdelovanje bombaznih zavrs. Zaradi prevelike oddaljenosti nastane velika izguba časa in nastanejo po nepotrebnem stroški. Iz tega je razvidno, da podjetje pod takimi delovnimi pogoji ne more več delati in povečavati obrate. Podjetje je bilo doslej, kljub slabim delovnim pogojem še vedno aktivno, ter je vzdržalo konkurenco bolj opremljenim tovarnam. Da ne bo prišlo do finančnih težkoč podjetje gradi ob podpori investicijskega fonda novo in moderno poslopje v Metliki. Kamor se bo preselilo. Da ustrezne sedanjim trgovskim potrebam v podjetju tečejo strojni in dan. Surovine pa dobivajo iz Paračina in Skofje Loke.

Dedek Mraz med novomeškimi obrtniki

Danes, v petek, 7. januarja ob 15. uri bo prišel Dedek Mraz v Dom ljudske prosvete, kjer bo obdaroval obrtniške otroke. Vabimo starše-obrtnike, da pripeljejo svoje otroke k obdarovanju. Darila pošljete lahko še danes v DLP.

Pred obdarovanjem bodo mladi igralci novoustanovljenega Obrtniškega kulturnega društva pridrillili Ciglarjevo pravilnico izroč v kraljevstvu Zime. Med igric, ki izven vsa v pričakovanju Dedka Mrza, se bo ta res pripeljal na srebrnih sankah, ter bo v spremstvu kraljice Zime, kneza Leda, tetke Burje, snežnih palčkov, Snežnik in Snežakov malčke nagovoril, ter jih nato pod novoletno jelko obdaroval.

Gozdni posestniki

seznanite se z zakonitimi predpisi o gospodarjenju z gozdovi

potrebni ukrepi za zatiranje škodljivega mršca in nalezišnih bolezni na gozdnem drevju.

Da opozorimo gozdne posestnike na neželne posledice slabega ali nepravilnega gospodarjenja z gozdovi, navajamo še določila 27. člena, ki pravi:

»Če lastnik gozda z gozdom tako slabo gospodari, da je ogrožena trajnost gozdne proizvodnje, obstoj ali gojitve gozda, ali če v njem ponovno sekate brez sečnega dovoljenja, pa čeprav za potrebe lastnega gospodarstva, se sme s posebno odločbo državnega sekretarja za gospodarstvo LRS prevzeti tak gozd včasno državno upravo za določeno dobo, ki ne sme trajati manj kot 10 let in ne več kot 30 let.«

Zakon dalje predvideva ustanovitve skladov za obnovo gozdov, katerih namen je zbirati potrebna finančna sredstva za obnovo, nego, varstvo in urejanje gozdov. V ta sklad vplačujejo lastniki gozdov ali kupci lesa določen odstotek od cene lesa na panju.

Končno je potrebno, da navedemo še nekatera kazenska določila zakona, ki predvidevajo, da se kaznuje z denarno kaznijo do 10.000 din ali zaporom do enega meseca:

- kdor seka brez sečnega dovoljenja;
- kdor gozdno zemljišče ne pogozdi v določenem roku;
- kdor poškoduje gozdne poti ali druge gozdne objekte;
- kdor poškoduje mejna ali gozdno-gospodarska znamenja;
- kdor v gozdu pase v nasprotju tega zakona;
- kdor kakorkoli poškoduje gozdno drevje;
- kdor seka v gozdu, preden je les odkazan za posek;
- kdor spravi les iz gozda, preden je žigosan;
- kdor na kakršenkoli drug način pušča gozd.

Kdor napravi tak prekršek iz koristoljublja, se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000 din ali z zaporom do 30 dni. Poleg kazni se sme za gotove prekrške izreči tudi odvzete lesa, ki je predmet prekrška.

S tem so v glavnem zjeta določila zakona o gozdovih. Marsikateri gozdni posestnik si bo prihranil razna pota na sodišče in stroške kazenskega postopka, če se bo pri gospodarjenju z gozdom ravnal po navedenih določilih. V mnogih primerih, kadar napravijo gozdarski organi prijavo gozdnega prekrška, se posamezniki povsem neupravičeno nanje jeze in jih kritizirajo, neupoštevajoč, da so ti organi po službeni dolžnosti kot čuvarji zakonitosti dolžni to storiti.

(Se nadaljuje.)

Dedek Mraz med novomeškimi obrtniki

Danes, v petek, 7. januarja ob 15. uri bo prišel Dedek Mraz v Dom ljudske prosvete, kjer bo obdaroval obrtniške otroke. Vabimo starše-obrtnike, da pripeljejo svoje otroke k obdarovanju. Darila pošljete lahko še danes v DLP.

Pred obdarovanjem bodo mladi igralci novoustanovljenega Obrtniškega kulturnega društva pridrillili Ciglarjevo pravilnico izroč v kraljevstvu Zime. Med igric, ki izven vsa v pričakovanju Dedka Mrza, se bo ta res pripeljal na srebrnih sankah, ter bo v spremstvu kraljice Zime, kneza Leda, tetke Burje, snežnih palčkov, Snežnik in Snežakov malčke nagovoril, ter jih nato pod novoletno jelko obdaroval.

Čim ljudem.

Doba industrializacije je vsemu temu napravila konec. Brez dvoma bi industrija prinesla tudi našim deželam blagostanje, če bi bila zgrajena na naših tleh, predelovala domače surovine in zaposlila domačo delovno silo. Toda industrija so najprvo gradili na Češkem in v pravi Avstriji, na Dunaju in njegovi okoličini, v upravnem, političnem in gospodarskem središču velike monarhije, v sklopu katere so bile tedaj tudi slovenske dežele. K nam so pošiljali po novih hitrejših prometnih sredstvih izgotovljene industrijske proizvode, ki so izpodrili domačo robo, uničili domačo obrt. Ljudje so kupovali uvoženo industrijsko blago in s tem podpirali tuje kapitaliste in tuje delavce. Zato k nam industrija ni prinesla blagostanja, pač pa je za mnoge pomenila brezposelnost, revščino in obubožanje. Severne slovenske pokrajine. Gorenjska in Stajerska so dobile precej industrije; zlasti po prvi svetovni vojni, ko je bil večji del Slovenije priključen takrat nastali Jugoslaviji, dočim je Dolenjska ostala v zatijaju, čim ljudem.

Doba industrializacije je vsemu temu napravila konec. Brez dvoma bi industrija prinesla tudi našim deželam blagostanje, če bi bila zgrajena na naših tleh, predelovala domače surovine in zaposlila domačo delovno silo. Toda industrija so najprvo gradili na Češkem in v pravi Avstriji, na Dunaju in njegovi okoličini, v upravnem, političnem in gospodarskem središču velike monarhije, v sklopu katere so bile tedaj tudi slovenske dežele. K nam so pošiljali po novih hitrejših prometnih sredstvih izgotovljene industrijske proizvode, ki so izpodrili domačo robo, uničili domačo obrt. Ljudje so kupovali uvoženo industrijsko blago in s tem podpirali tuje kapitaliste in tuje delavce. Zato k nam industrija ni prinesla blagostanja, pač pa je za mnoge pomenila brezposelnost, revščino in obubožanje. Severne slovenske pokrajine. Gorenjska in Stajerska so dobile precej industrije; zlasti po prvi svetovni vojni, ko je bil večji del Slovenije priključen takrat nastali Jugoslaviji, dočim je Dolenjska ostala v zatijaju, čim ljudem.

Doba industrializacije je vsemu temu napravila konec. Brez dvoma bi industrija prinesla tudi našim deželam blagostanje, če bi bila zgrajena na naših tleh, predelovala domače surovine in zaposlila domačo delovno silo. Toda industrija so najprvo gradili na Češkem in v pravi Avstriji, na Dunaju in njegovi okoličini, v upravnem, političnem in gospodarskem središču velike monarhije, v sklopu katere so bile tedaj tudi slovenske dežele. K nam so pošiljali po novih hitrejših prometnih sredstvih izgotovljene industrijske proizvode, ki so izpodrili domačo robo, uničili domačo obrt. Ljudje so kupovali uvoženo industrijsko blago in s tem podpirali tuje kapitaliste in tuje delavce. Zato k nam industrija ni prinesla blagostanja, pač pa je za mnoge pomenila brezposelnost, revščino in obubožanje. Severne slovenske pokrajine. Gorenjska in Stajerska so dobile precej industrije; zlasti po prvi svetovni vojni, ko je bil večji del Slovenije priključen takrat nastali Jugoslaviji, dočim je Dolenjska ostala v zatijaju, čim ljudem.

Čim ljudem.

Doba industrializacije je vsemu temu napravila konec. Brez dvoma bi industrija prinesla tudi našim deželam blagostanje, če bi bila zgrajena na naših tleh, predelovala domače surovine in zaposlila domačo delovno silo. Toda industrija so najprvo gradili na Češkem in v pravi Avstriji, na Dunaju in njegovi okoličini, v upravnem, političnem in gospodarskem središču velike monarhije, v sklopu katere so bile tedaj tudi slovenske dežele. K nam so pošiljali po novih hitrejših prometnih sredstvih izgotovljene industrijske proizvode, ki so izpodrili domačo robo, uničili domačo obrt. Ljudje so kupovali uvoženo industrijsko blago in s tem podpirali tuje kapitaliste in tuje delavce. Zato k nam industrija ni prinesla blagostanja, pač pa je za mnoge pomenila brezposelnost, revščino in obubožanje. Severne slovenske pokrajine. Gorenjska in Stajerska so dobile precej industrije; zlasti po prvi svetovni vojni, ko je bil večji del Slovenije priključen takrat nastali Jugoslaviji, dočim je Dolenjska ostala v zatijaju, čim ljudem.

Naloge ljudskoprosvetnih društev v letošnjem letu

Razgovor s predsednikom okrajne Zveze LI v Novem mestu Jožetom Zamljenom

Leto 1955 je jubilejno leto. Kakšne naloge ste si zastavili? Da, leto 1955 je jubilejno leto in praznovati bomo več obletnic. Prva in najvažnejša bo 10-letnica osvoboditve. Ta nas bo zaposlovala celo leto. Vse naše spominske dneve bomo morali praznovati še bolj slovesno, kakor smo jih doslej. Toda tu ne mislim na razne parade ampak na to, da bodo morale razne akademije in proslave biti nadvse kvalitetne. Prav zato pa bodo morale biti tudi bolj pripravljene, bolj izbrane in bodo zato potrebovale tudi več časa. Prav iz tega izhaja, da bomo morali poživiti dramske odseke, pevske zbornice, godbe, razne orkestre, lutkovne odre, krožke ljudskih plesov itd. Ne mislim pri tem, da naša društva ne delajo, toda dozdaj se mi, da je vse delo le bolj priložnostno in nesistematično, kakršno ne bi smelo biti zaradi vzgojne in izobraževalne važnosti.

In pomagala sekcijam do boljše izvedbe. To bi bila izključno samo pomoč, da bi postale prireditve čim bolj kvalitetne. Najkvalitetnejše prireditve pa bi bile izvedene tudi v Novim mestu. Obenem pa mislimo tudi na množični koncert pevskih zborov, ki bi štel nekaj 300 do 400 pevcev. Mogoče tudi na množični koncert godbe na pihala, tamburaških zborov, ki jih je na podeželju čim dalje

Kako mislite na Zvezi izpeljati to praznovanje? Vsi na okrajnem odboru LP smo mnenja, da je 10-letnica osvoboditve tako važna obletnica, da ne bo mogla mimo nje nobena panoga našega življenja. Če ne bi zmogli, če ne bi premagali največjega sovražnika človeštva t. j. fašizma in nacizma, bi bilo naše življenje, če bi ga sploh še imeli, precej drugačno. Naše gospodarstvo je dobilo močnega razmah in zavoljo tega razmaha se je razvilo vse ostalo. Zaradi politične zmage je naša zakonodaja postala res ljudska, ki dovaja napredek, razvoj in sodelovanje širokih ljudskih množic v samoupravljanju. Ne vidim nikjer zapreke, da ne bi Gospodarski svet okraja organiziral močnega razstava naše gospodarstva. No, in ker je gospodarstvo močno povezano z ljudsko prosveto, bomo ljudskoprosvetni delavci v istih dneh organizirali velik ljudsko prosvetni festival Dolenjske. Na njem bi nastopili najboljši ljudski odri, pevski zbori, orkestri, godbe in ljudskoprosvetni ansambli. V tem času bi organizirali tudi razstavo ljudskoprosvetne dejavnosti v desetih letih. Ta bi namreč pokazala ogromni napredek ljudske prosvete na Dolenjskem. Seveda bi ta festival ne trajal samo v dneh gospodarske razstave, ampak bi se pričel že veliko prej. Kajti poiskati bi bilo treba najboljše.

več. Mislimo tudi na predstavo na prostem, ki bo mogoče Kreftova »Velika puntarija« ali pa Kolarjeve »Nezadelični zef« s pevskimi in tamburaškimi zborovi. Vse to bo potrebovalo precej časa, dela, potovanja po okraju in končno tudi precej denarnih sredstev. Toda vse bomo premagali, če bomo imeli pred očmi veliko proslavo desetletnice.

Prejeli ste nekaj, da bomo praznovali več obletnic, katere so še? V leto 1955 praznujemo tudi 30-letnico Moderne. To se pravi, da so pred šestdesetimi leti pričeli objavljati svoja dela Ivan Cankar, Oton Zupančič, Dragotin Kette in Josip Murnik-Aleksander. To so štirje stebri slovenske besede in leposlovja. Ali bi bilo prav, da bi pozabili na revolucionarnega Cankarja, ki je tako nazorno pokazal propad kapitalističnega gospodarstva, ki je tako lepo bil objavljen do matere in domovine, do rodne grude? Ali bi bilo prav, da bi pozabili na našega prvega ljudskega pesnika Zupančiča, ki je z našo prečudovito besedo oplemenitil celo naša dela, kar spomni se na njegove prevode? Ali bi bilo prav, da bi pozabili na zaslanjenca pesnika Ketteja in in pesnika Kmečkoga življenja Murnika? Kakor! Po njih nas pozna svet in po njih je slovenska beseda v svetu dobila primerno mesto.

Ali si zamislite to praznovanje samo za mesto ali tudi za podeželje? In kako bi izvedli to praznovanje na deželi? Kjer ni prav nič, nič! Šole, za tja bi pripravili neko skupino, ki bi mogla v okviru ljudske univerze ali pa kako drugače nastopiti z deli imenovanih pesnikov. Spored bi obsegal recitacije, pevske to-

čke, odlomke iz novel, ertje ali celo dram. Tam kjer so šole, bi domače učiteljstvo s prosvetnimi delavci imelo akademije ali nastop. V večjih krajih pa bi imeli predstave kakor Cankarjeve drame ali Zupančičevega prevoda. Te proslave ne bi bile vezane na določen datum, ampak bi jih priredili takrat, ko bi spoznali, da je dobro našludirana in bo dobro predstavljala naše štiri velika-

Druga proslava je 50-letnica nekaterih še živih pesnikov in pisateljev ter literatov proletarcev. Med imeni teh so dr. Bratko Krefc, slovenski dramatik, Mile Klopčič, pesnik proletarec, Tone Cufar, pisatelj proletarec, Moškič Jože dramatik proletarec in še nekaj drugih. Prav je, da se jih spominimo, ker so oni začetniki proletarske literature pri Slovencih. Na izvedbo proslav mislim prav tako kot pri prejšnjih.

In končno imamo še eno praznovanje in to je 125-letnica rojstva in 50 letnica smrti dolenjskega barda Janeza Trdine. No, mislim, da o potrebi proslavljanja Trdine ni treba govoriti.

Šli ste sem, da ste pri Okrajnem odboru osnovali Trdinovo knjižnico, kakšen načrt imate z njo? Načrtov pri tej knjižnici nimamo dovolj. Z dobro voljo na bomo izvedli vse. Za letoletno jelko je izšla mladega pesnika Zdravka Slančnika mladinska pravljica v verzih iz ilustracijami akademskega slikarja prof. Borčiča »Tončkova sanje«. Zatem izide prevod Goranove pesnitve »Jama« ter delo prof. Andoljške: Razvoj abecednikov. Nato bodo izšla še neobjavljena dela Janeza Trdine in redakciji znaneja trdinolovca Janeza Logarja. Kot priročnik za recitacijske zbornice in dramske skupine bodo izšli: Zbornik Moderne. Zbornik literatov proletarcev in Trdinov zbornik. Poleg tega pa še 6 priročnikov za odre in sicer: Razvoj obuvanja, Razvoj obleke, Razvoj pohištva, Razvoj frizure in klobukov, Kako si pripravimo scenarijo, in končno še: Kako naredim na odru razne slušne efekte.

V vaše območje spada tudi izobraževanje izvenkolske mladine in starejših. Kakšne načrte imate? To je pravzaprav najvažnejši del ljudskoprosvetnega dela, obenem pa tudi najtežji in potrebuje tudi največ denarnih sredstev. Tu spadajo knjižnice, kot temelj ljudskoprosvetnega izobraževanja, ljudska univerza in najrazličnejši tečajji od bralnih večerov, osnovnih izobraževalnih tečajev do strokovnih kmetijskih, gospodinskih in priročajevnih.

V okraju imamo sedaj 54 knjižnic, ki imajo skupno 22 tisoč 776 knjig. To se pravi na eno knjižnico 421 knjig. To še daleč ni najnižje število knjig za pošteno knjižnico. Če manj zadovoljni bi bili, če bi pogledali koliko je bralcev, pri tem se moramo vprašati, kaj je vzrok, da knjižnice niso tako obiskane, kakor bi morale biti. Odgovor na to je samo eden: vse knjige so že prebrane in knjižnice ne more iz lastnih sredstev nabaviti novih knjig. Prav zaradi tega knjižnice hirajo.

Kako bi se dalo pomagati? V prvi vrsti bi se morale knjižnice združiti. Imamo polno sindikalnih in društvenih knjižnic, knjižnic po tovarnah, obratih in ustanovah, ki so do sedaj bile zaprte in brez pravičnega vodenja. Te knjižnice bi bilo treba združiti v eno močno in vsem ljudem dostopno knjižnico. V drugo pa mislim, da bi naj vsa društva, sindikati in podjetja svoja razpoložljiva denarna sredstva dajala enotni občinski ali

krajevni knjižnici, s čimer bi si knjižnica opomogla. Ljudska prosveta bi zelo rada videla, da bi prišlo do sestanka, na katerem bi se pogovorili, kako in na kakšen način bi se najbolje izrabili prosvetni in kulturni fondii naših podjetij in zadrug. Poleg tega pa bi morali začeti z akcijo posameznikov.

Bralce »Dolenjskega lista« gotovo zanima tudi ostali del izobraževalnega dela; povejte se o njem nekaj besed.

V teh letih po osvoboditvi smo pri izobraževalnem delu dobili precej izkušenj. Zelo smo letošnje delo nekoliko spremenili. Prvič: ljudska univerza mora nastati iz potreb našega delovnega človeka. Zato smo pri odboru okrajne ljudske univerze zbrali predavatelje in predavanja, ki jih je nad 60. Iz tega programa si ljudje sami lahko zberejo predavanja in povabijo predavatelja.

Se ena novost je vpeljana. Pri Okrajnem odboru ljudske prosvete smo osnovali sekcijo Prosvetni film. Ta ima nalogo, da k vsem predavanjem zberemo tudi filme ali diapozitive, ki bodo sprejemali predavanja. Ta Prosvetni film pa ne bo imel same te naloge, ampak še marsikatero drugo, ki nam bo pomagala izboljševati izobrazbo na deželi in končno tudi pri našem finančnem in gospodarskem vprašanju.

Končno moram omeniti še razne tečajje, ki jih imamo v okraju 52. Sicer so vsi ti tečajji za šolsko mladino, toda postati mora neka strokovna šola za vse, tudi za starejše. Na predavanja o splošnem gospodarstvu, o strokovnem delu in izobraževanju morajo priti tudi odrasli, kajti le tako bomo dvignili celotno raven našega človeka.

Konferenca prosvetnih delavcev v Dolenjskih Toplicah

22. decembra je bila v šoli v Doli. Toplicah konferenca prosvetnih delavcev toplickega sektorja. Konferenca je bila v Doli, Toplicah, v šoli, ki jo vodi učiteljstvo. Konferenca je bila v Doli, Toplicah, v šoli, ki jo vodi učiteljstvo. Konferenca je bila v Doli, Toplicah, v šoli, ki jo vodi učiteljstvo.

Problemi novomeške osnovne šole in učiteljska

Težave s prostori — Je v Bršljinu in na Grmu potrebna osnovna šola — Učiteljske je dalo lep prispevek dolenjskemu šolstvu — Novo poslopje je nujno potrebno

V letošnjem šolskem letu je na osnovni šoli v Novem mestu 398 učencev. Pouk ima v 12 oddelkih, šola ima 7 učilnic, torej ima pet oddelkov popoldanski pouk, katerega uspeh je vedno slabši. Slab uspeh popoldanskega pouka povzroča tudi nepravilna prehrana otrok, ker v večini družin kosijo ob 14. uri, ko prihajajo starši z dela, otroci pa odhajajo v šolo ob 13. uri. Njihovo kosilo se ponavadi hitro naredi, jedo kar je pač pri roki. Le malo je družin, ki kosilo lahko pripravljajo dvakrat, da je v redu za otroke in za zaposlene člane družine.

Po statistiki rojstev bo v prihodnjem šolskem letu na osnovni šoli 14 oddelkov, vsa naslednja leta pa po 17. Če bo osnovna šola pridobila po izdelitvi Studijske knjižnice in nekaterih strank dve učilnici, bo celodnevna pouku to zadostovalo za prihodnje šolsko leto. V šolskem letu 1956-57 pa bo problem prostorov osnovne šole brez zidave novega šolskega poslopja nerešljiv. Če upoštevamo še potrebe drugih ustanov, ki so v poslopiju osnovne šole in tudi potrebe gimnazije, ki ji že sedaj primanjkuje 11 učilnic, število njenih učencev pa bo prav tako naraslo, kar stremenje po dopolnjenem pouku, moramo računati, da bosta v Novem mestu potrebni za ustanove, ki že obstajajo (ne glede na to, da bi se pozakala potreba po novih vzgojnih ustanovah) dve novi šolski poslopji.

Novo šolsko poslopje naj bi bilo v bližini sedanjih šol, ker ta del mesta tvori nekako središče šolskega okoliša. Šolsko poslopje v Bršljinu še ne pride v poštev, ker je v prvem razredu toliko učencev iz Bršljina in okoliških vasi, da bi imeli svoj razred, v vseh ostalih razredih pa število učencev iz tega predela ne dosega tistega minimuma, ki je potreben za otvoritev razreda. V kasnejših letih bo z razvojem Bršljina kot industrijskega centra verjetno število otrok naraslo, toda z zidavo novega šolskega poslopja ni mogoče več odlašati, ampak je s pripravami treba začeti takoj. Še manj je učencev v posameznih razredih ne dosega niti števila 10. Seveda tu niso vsi učenci, ki hodijo v Smihel. Menim pa, da ni racionalno in zaradi uspešnega šolskega dela povsem neprimerno, da bi zidali manjša šolska poslopja, v katerih prav gotovo ne bodo urejeni vsi pomožni prostori, ki so potrebni za uspešno šolsko delo. Ni dovolj, da ima šola samo učilnice, imeti mora tudi prostore za učila, knjižnico, pevsko sobo, delavnico za ročna dela, telovadnico, prhe itd.

Mislim, da bi bilo najbolje zidati šolsko poslopje za vadnico in učiteljske, ker prostori v sedanjem prostoru za vadniško delo niso primerni. Učilnice za vadnico bi morale biti večje, ker je ob nastopih v teh učilnicah, ki so zidani za 30 učencev, 60-65 dijakov, poleg tega pa mora biti zadnji del učilnic nekoliko bolj dvignjen, da omogoča boljši pregled nad delom učencev. V takem novem poslopiju naj bi se v priložnosti uredili prostori za glasbeno šolo, ker sedanjí tudi niso zadovoljivi.

V sedanjem poslopiju osnovne šole imajo razen osnovne šole svoje prostore še: glasbena šola, šola učencev v irgovini, obrtna šola, učiteljsko je poročalo tudi o pripravah za novoletno jelko. To piličji učitelj pod vodstvom tov. Šoberjeve so pripravili prvi nastop domačega lutkovnega gledališča. Med drugimi sklepi si je učiteljstvo zadalo tudi nalogo, da bo zbiralo stare učne knjige in zgodovinske podatke o šolah in učitelstvu za časa NOB za Dolenjski muzej v Novem mestu. Izvedli bodo anketo: Socialne prilike naših otrok ter poživili delo vaških ljudskih knjižnic, da bo ljudstvo imelo dovolj dobrega in zanimivega čtiva v dolgih zimskih mesecih. Svet za prosveto in kulturo pri občinskem ljudskem odboru je namreč na svoji zadnji seji izdelal predlog proračuna za ljudske knjižnice v višini 200.000 dinarjev.

ljische in 9 strank. Doslej je bila v poslopiju tudi Studijska knjižnica, ki se je prav to dni izselila v nove prostore v Kresjii. Zaradi te natpanosti delajo vse šole v težkih pogojih: imajo celodnevni pouk, nimajo prostorov za knjižnice, za fizikalne in kemijske vaje, za ročno delo, risanje, petje, glasbo in podobno. Tudi telovadnica ne more zadostovati vsem potrebam šol in TVD Partizan.

Iz istih razlogov ima težko delo pionirska organizacija, ker nima prostora, kjer bi se pionirji sestajali in organizirali svoje krožke. Zato se delo pionirske organizacije usmerja predvsem v sestanke po pouku. Pionirji imajo tudi šahovski in pevski krožek in sodelujejo pri TVD Partizan. Zelo radi segajo po mladinskem tisku, saj je bilo v lanskem šolskem letu 240 naročnikov Cicibana, 70 naročnikov Pionirja, 60 Pionirskega lista, 40 knjižnice Sinjega galaba in 100 naročnikov Cebelice.

Učiteljske v Novem mestu je še mlada ustanova, saj je bilo ustanovljeno 1948. 1952 pa je dalo prve maturante, izmed katerih jih 101 službuje v dolenjskih okrajih. S temi učnimi močmi je novomeško učiteljske precej prispevalo, saj še vedno ugotavljamo, da ljudje iz ostalih krajev le neradi prihajajo službovat na Dolenjsko. Seveda se mora učiteljske pravo, ker je mlada ustanova, boriti z raznimi težavami, predvsem s pomanjkanjem učil, ki jih prva leta sploh ni bilo dobiti, sedaj pa so zaradi visokih cen tudi težko dostopna. Nekoliko na boljsem je dijaška knjižnica, ki ima približno 1500 knjig.

Mladinska organizacija na učiteljsku postaja vedno aktivnejša. Zlasti poglablja ideološko politično delo, ki je nadvse pomembno, ker prihajajo na našo šolo predvsem kmečka dekleta, ki jih dom še vedno vže v preozek družinski krog in jim zapira širši pogled na življenje. Zato je potrebno v prvih letnikih vzbuditi zanimanje za družbene probleme. Z veseljem ugotavljamo, da mladinska organizacija ta vprašanja uspešno rešuje, saj so dijaki IV. vsestransko aktivni. V prihodnje bo uspeh še večji, ker prehajamo na petletno učiteljske. Razen svojih študijskih sestankov, na katerih jim pomagajo tudi tovariši razredniki, se mladina udejstvuje na dramskem literarnem, prirodslovnem in pevskem krožku. Ima tudi svoje lutkovno gledališče. Ročne lutke so sami izdelali in pod vodstvom profesorja Modica organizirali že okrog 30 predstav v Novem mestu in okoliških šolah. Velika obremenitev s šolskim delom jim ne dopušča še večje aktivnosti.

E. M.

Mimogrede

Ureditev trgovinskih izložb je že stara trgovska navada. Čim lepše je izložba urejena, tem večji je tudi reklamni uspeh. Tovrsten način reklame, ki je bil med vojno že čisto pozabljen, prva povojna leta ni bil pa niti potreben. Je postal danes spet nekakšna nujnost vsakega trgovskega podjetja. To tekmovanje opazi skoro vsak, malokdo pa ve, koliko dela in skrbi prizadene ureditev izložbe, posebno še, če podjetje ne da potrebnih finančnih sredstev. Potencial najbrže niti ne sluti, ko opazuje lepo urejeno izložbo, da so morali uslužbenci sami plačati material in celotni aranžman, zlasti, če ima aranž izložbe kakšne lepe dodatke, ki povzročijo stotakov stroškov. Človek bi mislil, da bo vodstvo trgovskega podjetja tako domislivo nagradilo vsaj s pohvalo in se vsaj ne bo branilo plačati za podjetje malenkostne dodatke, vendar tu in tam nastopi iz tega izvirajoča ureditev izložbe, ki je dejansko le podjetju v korist, ter vsi zavedni stroški sredstev pri nekaterih trgovskih podjetjih na račun uslužbenec. Najbrže to ni čisto pravi!

Zaprta ulica. V Sokolski ulici, prav v tesni med delavnico mestnega strokovnega društva ob stezi in ulici, se je izločil ob stezi avtomobil, da se orbešice ukoli ulico na Florjanov trg ali obratno. Morda bi se dalo temu kako odročiti, oziroma nujno potrebno le, da se to uredi. Poleg tega stoji tam tudi razni vozčki, vseh kar po trile skupaj, ki promet še bolj ovirajo.

Trgovsko podjetje »PETROL« Novo mesto razpisuje mesto skladiščnika. Prednost imajo interesi s trgovsko izobrazbo in samostojno prakso vodstva skladišča. — Plača po tarifi pravilniku. — Prošnje vložitvii na »PETROL« Novo mesto.

Taborništvo se krepi

V nedeljo, 19. decembra so se zbrali k pregledu svojega dela člani taborniškega odbora. Taborništvo se krepi. V nedeljo, 19. decembra so se zbrali k pregledu svojega dela člani taborniškega odbora. Taborništvo se krepi.

Ali se ne bi dalo odpraviti...

Ze nekaj časa je v veljavi v Črnomlju neke vrste zakon, da niso dovoljene kinopredstave nižjim razredom gimnazije, vendar se nam čudno zdi, da so predstave dovoljene učencem osnovne šole, za katere bi rekli, da jim filmi še manj ustrezajo kakor gimnazijcem. Tudi o tem bi se moralo pomeniti na Svetu za prosveto in kulturo. Poleg tega učenci zelo motijo porek predstav. Ravno tako bi moralo nekaj ukreniti tudi kinopodjetje, da se

Kaj dela pionirski odred na črnomaljski gimnaziji

Predlansko in lansko šolsko leto je imel pionirski odred »Edvarda Kardelja« kar lepe uspehe na vseh področjih. Bil je 14 različnih krožkov, kjer so si pionirji pridobivali znanje itd. Pot do uspeha ni bila lahka, vendar so ob pomoči profesorja Zabrjca kar dobro uspeli in je res škoda, da je Črnomelj izgubil tako vzornega vzgojitelja. Višja razreda sta lenotla tudi svoji reviji: Zarjo, ki je izhajala dvakrat tedensko, in Našo pot, ki je izhajala mesečno. Tukaj so se skušali prvič uveljaviti svoje revije, toda segli so po drugih stvarih in imajo svoje dramsko skupino, ki je v sklopu z mladinskim kulturno-umetniškim društvom gimnazije. Folklorna skupina tudi dela in vadi. Vendar jih Dedeček Miraz in Ibrk razdeli darove, da se bodo v prihodnje še bolj trudili, saj jih čakajo še mnoge naloge.

Knetje, delavci, gospodinjje, uslužbenci!

Naročite se na DOLENJSKI LIST

ki vas bo obiskal vsak teden. »Dolenjski list« je glasilo vseh Dolenjcev na področju Kočevske, Bele krajine in novomeške okraja. Je zanimivo, je domače, zato naj pride v vašo dolenjsko hišo.

Naročnina za leto 1955 ostane ista kot letos — 480 dinarjev, za inozemstvo 900 dinarjev. Lahko jo plačujete tudi četrtletno. Če želite prejemati naš tedenik po pošti, napišite spodnje naročilnico in jo dajte na pošto! Če naročite listu svojem, ki živijo drugod ali v inozemstvu, napišite njihov točen naslov, svoj naslov pa navedite spodaj, kjer je prostor za podpis. Ne pozabite na naše veliko nagradno srečanje, ki bo meseca februarja!

Uprava »Dolenjskega lista«

Tukaj ostrežite

DOPISNICA

OPRAVI

Znamka za 10 din

»DOLENJSKEGA LISTA«

Novo mesto poštni predal 33

Velika pridobitev Novega mesta — vode je dovolj

Ze pred novim letom so bila uspesno zaključena dela pri gradnji novomeškega vodovoda v prvi etapi; dograjen je bil glavni cevovod od zajetja do zbiralnikov ter do Bršljina. To je ena najpomembnejših komunalnih gradenj na Dolenjskem po vojni in velika delovna zmaga ljudskega odbora mestne občine Novo mesto, zlasti pa rezijskega odbora, ki je vodil to veliko delo v korist vseh prebivalcev mestne občine.

Prepotrebna obnova nad 50 let starega novomeškega vodovoda je bila predmet nestetih razprav skoraj 15 let ali še več. Posebno pereče je postalo vprašanje preskrbe z vodo po vojni, ko je začelo številno prebivalstvo neglo rasti, hkrati pa so se začeli razvijati industrija ter večji obrtni obrati. Vodovod, ki je bil še poprej zastarel in preslaboten za sedanje potrebe, je bil poskodovan še med vojno. Ljudski odbor je vedel za ta pereči problem mesta in vsa leta po vojni iskal možnosti za odpravo te hude pomanjkljivosti. Resno se je lotil tega vprašanja lahko šele v začetku leta 1953. Izvoljen je bil poseben rezijski odbor s Francetom Matkom na čelu, ki je pričel z deli skoraj brez vsakih sredstev. Najprej je bilo treba ugotoviti zmožljivost izvirov v Stopičah ter po natančnih meritvah zgraditi zajetje. Novi načrt je tudi predvideval, da naj bi voda v bodoče tekla tako v glavni zbiralnik na Marofu kot tudi v pomožnega na Grmu samotožno. Pri stari napeljava so namreč črpalke v Stopičah poslikale vodo vse do zbiralnika na Grmu. Po novem načrtu je bilo treba zgraditi prečni zbiralnik nad vasjo Težka voda, ki je za 37 metrov višje kot projektirani glavni zbiralnik na Marofu.

29. avgusta do prejšnjega glavnega zbiralnika na Grmu, 28. oktobra do novega glavnega zbiralnika na Marofu in 18. decembra so tudi prebivalci Bršljina že dobili vodo po novem cevovodu. S tem je bila prva etapa obnove novomeškega vodovoda končana.

Vsa dosežena dela pri obnovi vodovoda stanejo okoli 20 milijonov dinarjev. Glavni cevovod je dolg nad 8 km. Jarek za njega je bilo treba izkopati nekje v živo skalo, drugod spet po strmih pobočjih, razmečenem terenu, čez glavno cesto, ulice in trge. V veliko pomoč pri tem delu je bil kompresor, ki ga je kupil rezijski odbor že ob začetku gradbenih del. Z njim so izvrtli 5186 metrov vrtno v skalo. Prav tako je delo uspešno potekalo tudi zato, ker je tehnično vodstvo znalo pravilno organizirati delo in zbralo dober kolektiv za izvajanje del. Obenem z izkopom jarka

za novi cevovod je bilo treba tudi izkopati stare cevi na vsej dolžini trase.

Ob zaključku del na prvi etapi obnove vodovoda (sedaj bo treba še izmenjati stare cevi po omrežju, zgraditi čistilne naprave ter tudi razširiti vodovodno omrežje proti Cegelnici, Irči vasi, Zabji vasi ter Ločni) je LOMO Novo mesto pogostil delavce, ki so delali na vodovodu. Ob tej priliki se je predsednik mestne občine Boris Andrijašič v imenu LOMO zahvalil vsem za poštrevolno delo, pomensko pohvalil najbolj prizadevne ter delavcem podelil tudi nagrade.

Obnova novomeškega vodovoda v tako kratkem času, kot ni nihče pričakoval, je velika pridobitev Novega mesta in rezijski odbor, ki je vodil vsa dela, zasluži vso pohvalo. Prev tako gre zahvala skupnosti, ki je dala potrebna sredstva, kot tudi JLA.

JANUAR-mesec Dolenjskega lista

Teče prvi teden novega leta in prešli ste prvo številko našega lista — prvo številko šestega letnika. V svojem šestem letu bo »Dolenjski list« skušal postati še boljši kot je bil doslej, še zanimivejši, še bolj prizadevno hoče služiti svojemu velikemu namenu — namenu pravega, socialističnega tiska za vse področje naše Dolenjske.

Ob zaključku leta je imel naš list 7709 naročnikov. In sicer: v okraju Črnomelj 1569, v okraju Kočevje 795, v okraju Novo mesto 4172. Naročnikov v ostalih krajih je 899 in v izozemstvu 282.

Da bo list lahko uspešno opravljal svoje poslanstvo, postal kvalitetnejši in tudi obširnejši, je treba, da ima čimveč naročnikov. Zato je januar namenjen mesecu »Dolenjskega lista«, se pravi našemu lokalnemu tisku. Kakšen je namen tega meseca? Razširati naš list! Propagirati, da bo prišel v vsako hišo in družino. List potrebuje propagande posameznikov, predvsem pa morajo za njegovo širjenje poskrbeti množične organizacije, na prvem mestu naša vseljska organizacija Socialistična zveza, saj je njeno glasilo. V vsaki družini naj bo vsaj en član SZDL naročnik in »Dol. list«. Osnovne organizacije naj tomlačijo članom in vsem pomembno in potrebno domačega glasila. To ni le njihova lepa in vredna naloga, ampak tudi dolžnost, če hočemo, da bo »Dolenjski list« res naš pravo glasilo. To je namen meseca »Dolenjskega lista« in ob koncu januarja bomo sporočili, koliko so se naše množične organizacije zavedale, pomena te propagande, koliko so znale zbuditi zanimanja za naš list in koliko so pridobile novih naročnikov.

Odbore SZDL čaka v tem mesecu lepa in plemenita naloga. Če jo dobro opravijo, bodo s tem že na začetku leta pomembno počastili 10-letnico naše svobode!

Z novim mostom so izredno zadovoljni

To, kar so jim pred vojno z obljubami gradili razni politični agitatorji in kandidati samo ob volitvah, to so dobili prebivalci obeh bregov Krke pri Otočcu decembra lanskega leta: most čez Krko, ki so si ga želeli že dolga desetletja.

Gradnja tega prepotrebnega mostu čez Krko je bil predmet razprave na številnih sestankih vsa leta po vojni, kajti ljudje so verjeli, da bodo to, kar niso mogli doseči pod prejšnjimi

vladnimi režimi, dobili sedaj v ljudski državi. Niso se varali. Pred dobrim letom so izvolili pripravljalni odbor za gradnjo mostu z aginim Jožetom Klevišarjem na čelu. Odbor je šel od kmeta do kmeta ter zbiral prispevke v gradnjo in obljube za delo ali vojnjo, potrkal je tudi na forume za pomoč. Prizadevanje odbora ni bilo brezplodno. V septembru 1954 so pričeli most graditi. Delo je prevzel s svojim kolektivom znani specialist za lesene mostove Martin Cvitko iz Prekopa.

Proračun je predvideval, da bo most stal štiri in pol milijona din, stal pa je le dobre tri milijone. Značno vsoto je prispeval OLO Novo mesto, prav tako so

Obrtništvo v Novem mestu

Na območju novomeške občine je 105 obrtnih obratov, ki zaposlujejo 330 kvalificiranih delavcev in uslužbencev ter 146 vajencev. Privatnih obrtnikov je 78, tako, da je skupno zaposleno v obrti 554 oseb ali 8,2% vsega prebivalstva. Pri tem niso vštet obrtni obrati industrijskih podjetij, ki delajo samo za lastna podjetja. Obrtnih podjetij državnega sektorja je 15 s 24 delavci. Ta zaposlujejo 259 delavcev in uslužbencev ter 78 vajencev. Zadržni sektor zaposluje v dveh obratih 11 delavcev in 7 vajencev, en obrtni obrat družbene organizacije pa s 3 moči in dva vajenca. Pri obrtni obrati zaposleno skupno z mojstri—lastniki 133 kvalificiranih moči in 59 vajencev. Obrtni obrati socialističnega sektorja so letos na novo zaposlili 63 ljudi. Letos je končalo učno dobo 40 vajencev, na novo pa je bilo sprejetih 50, to je tri manj kot prejšnje leto.

V letošnjem letu je na splošno obrtna dejavnost znatno porasla, vendar ne krije še vseh potreb. Največji razmah so v tem letu dosegla obrtna podjetja Mizarstvo, Kovinar, Krojač (v Novem mestu), Kurnosestvo, po finančnem učinku pa tudi Vodovodno-inštalatersko, Mesarija in klavnica, Pekarija in še nekatera druga. Pri skoraj vseh podjetjih je tedaj resnejše vprašanje večjih prostorov. To velja posebno za krojaško podjetje v Novem mestu, kovinarsko, kurnoseško, vodovodno-inštalatersko in druga. Razen nekoliko izjem bodo vsa obrtna podjetja socialističnega sektorja znatno preselila delovni in finančni načrt.

Na 25. redni seji je ljudski odbor mestne občine poslušal poročilo o stanju obrtništva na območju mestne občine. Razprava o tem poročilu je pokazala, da je vprašanje strokovnega kadra v obrti čedalje bolj kritično. Obrtna dejavnost se veča hitreje, kot je dotok novih strokovnih moči. Edino v krojaštvu, čevljarstvu, mizarstvu in deloma v mizar-

stvi ni vprašanje strokovnega kadra toliko pereče, v drugih panogah pa ga resno primanjkuje. Poudarjeno je bilo, da se je za strokovni dvig obrtnega kadra dosedaj premalo storilo. Letos so bili sicer trije strokovni tečaji za krojače, šivilje in čevljarje, katere je obiskovalo 84 kandidatov, toda potrebni bi bili taki tečaji še za druge stroke. Povpraševanje po obrtnih storitvah je večje iz leta v leto, zato bo potrebno najti sredstva za gradnjo novih obrtnih delavnic ter posvečati tudi več pozornosti vključevanju novih delovnih moči v obrt. Zanimivo je, da je na območju mesta še dokaj šušmarstva, katerega, kot je bilo poudarjeno na seji, s takimi »stolažilnimi« kaznimi, kot jih uporabljamo sedaj, prav gotovo ne bomo še lep čas zatrli.

Na isti seji so odborniki LOMO razpravljali tudi o predlogih zborov volivcev. Veliko umestnih predlogov bo skušal ljudski odbor uresničiti, kolikor bodo dopuščala sredstva in ne presejajo njegovih pooblastil. Tako so volivci ponovno stavili predlog, da je treba na območju mesta ustanoviti zajtrkovalnico skupno z brezalkoholno gostilno. Na predlog zborov volivcev je ljudski odbor sprejel odlok, da se takoj podre baraka na Kandijli pri mostu, ki zapira voznikom razgled na most, ker je na tem kraju prišlo že do več prometnih nesreč. Večji del predlogov zborov volivcev so dobili svesti in odbori pri ljudskem odboru v proučitev, naker bo ponovno sklepal o njih ljudski odbor.

Sprejet je bil odlok o hitnem redu na območju mestne občine. Ta odlok bo začel veljati z objavo v Uradnem listu. Prav tako je bil sprejet sklep, da se Klavnica izloči iz Mesarije in postane samostojno uslužbeno podjetje. Ljudski odbor je na tej seji dodelil 13 posilbenim stanovanjske parcelle za gradnjo stanovanjskih hiš. Tudi na tej seji je bilo rešenih veliko tekočih upravnih zadev.

zanj prispevale občine Trška gora, Gotna vas in Brusnice. Ljudski odbor mestne občine Novo mesto je daroval za most železne vijake v vrednosti 60.000 din. Prebivalci obeh bregov so prispevali v denarju 16.850 din, dalje so dali brezplačno 75 kub. metrov hrastovega lesa v vrednosti 451.300 din, z brezplačnimi vozniki so prispevali 180 tisoč dinarjev in prostovoljnimi delom (1530 ur) pa 53.550 din. S tem prispevkom prebivalcev je bilo doseženo, da je most za podlago milijon cenejši kot je bilo predvideno v proračunu. To je lep uspeh prizadevanja prebivalcev in organov ljudske oblasti.

Most, ki je dolg 120 metrov in širok 4 metre ter je sposoben za vsak avtomobilski promet, je neprecenljive vrednosti za vse Podgorje, zlasti za vasi Dolenja vas, Gumberk, Sela in Ratež, saj je skrajšal vozno cesto proti Mokronogu za 13 km. Sedaj bo treba še dokončati 600 metrov ceste proti Gumberku, nakar se bo lahko razvijal ves promet z obeh bregov Krke po tej novi prometni žili. Most je bil svečano izročen prometu 12. decembra 1954. S. S.

VELIKI GABER

Ugodno vreme ljudje izkoriščajo za razna dela na polju in gozdu. Kmetje pridno orjejo za praho, vozijo gnoj in dovajajo drva. Prav tako vreme smo imeli pred 45 leti. Prav dobro se spominjamo, da smo 28. decembra orali za praho. To je bilo leta 1909.

Z obiska v Ameriki pošilja pozdrave

Miha Majerle iz Dola pri Starem trgu ob Kolpi nam je iz obiska v Ameriki poslal pismo, v katerem med drugim piše:

»Srečno sem prispel v Ameriko na obisk k svojima sinovoma, Potoval sem z letalom. Iz Zagreba smo odleteli 21. oktobra ob 10. uri dopoldne in 22. oktobra ob 8 uri zjutraj sem že bil v Millvauken v Ameriki. Spotoma smo pristali v Münchenu, Parizu in na Irskem. Potovanje nad oblaki je bilo nad ves prijetno. Vseh potnikov v letalu je bilo 66.

Takoj po pristanku na letadolgih letih spet sešel s svojimi sinovoma in njihovima ženama. Na domu so me takoj obiskali rojaki, med njimi Miha Ruppe iz Starega trga, Pavel Majerle iz Predgrada in drugi. Vsi bi radi zvedeli čimveč, kaj je novega v rojstni domovini. Mesto Millvauken ima 700.000 prebivalcev in v njem živi tudi 27.000 Slovencev. Je lepo in snažno mesto s širokimi ulicami, ki so prepolne avtomoblov.

Ker se bom vrnil v svojo drago domovino 1. junija 1955, želim vsem znancem in prijateljem ter naročnikom Dolenjskega lista srečno novo leto 1955. Dolenjskemu listu pa obilo uspehov.

Miha Majerle

Kdaj bodo vsi privatni delodajalci spoštovali zakonite predpise

Po zakonu ima pri nas vsak, ki je v delovnem razmerju, erake pravice, pa če je zaposlen v državnem, zadržnem ali privatnem sektorju gospodarstva. Toda pravice, ki so za zaposleca v drž. ali zadržnem sektorju povsem razumljive in jih vsak tudi uživa, so v privatnem sektorju pri posameznih delodajalcih večkrat grobo kršene. Res so to samo posamezni delodajalci, kajti tudi v privatnem sektorju je večina takih, ki spoštujejo zakonita določila in se po njih ravna. Prav zato pa moramo pokazati take posameznike in njihove nesocialistične odnose do delojemalca in do družbe.

Po posebnih Uredbi je privatni delodajalec dolžan skleniti z delojemalcem kolektivno pogodbo. Rok za sklenitev takih pogodb je že davno potekel, vendar še niso povsod sklenjene in se jim posamezniki na vse načine izmikajo. Izgovor je pri tem nič koliko. Še celo taki primeri so, da posamezni privatni obrtnik niti ne prijavi obrtni zbornici zaposlenega pomočnika. Mlinar v Zagradcu Anton Hočeva ima pomočnika, s katerim še ni sklenil kolektivne pogodbe, čes da mu rajši odpove delovno

razmerje, kot da bi sklenil pogodbo. Na to, da ne more odpovedati delovnega razmerja, če dejansko ni nastalo, najhujši ni pomislil Čevljar Janez Kavšček iz Zagradca nima prijavljenega nobenega pomočnika, ima pa zaposlena kar dva. Prav tako nimata prijavljenih pomočnikov krojač Anton Valant iz Žužemberka in mlinar Jakob Debeljak iz Dvora, čeprav imata vsak po enega.

Pri takih delodajalcih je pri sklepanju pogodb najtežje vprašanje tarifna postavka (urna plača), dalje, kdo bo plačeval lolkne prispevke za socialno zavarovanje, še prav posebno pa vprašanje plačanega letnega dopusta. Primeri izkoriščanja vajencev in pomočnikov za nadurno, izvenstrokovno delo prav tako še niso prenehali. Krojač Janez Mohorič v Žužemberku ima zaposleni dve vajenci in pomočnika. Pri sklepanju kolektivne pogodbe ni navedel, koliko ut dela pomočnica pri ostalih delih. Sele pozneje se je ugotovilo, da mu poleg dela v delavnici še gospodinj in oskrbuje tri otroke, plačuje ji pa sam za 8 urno delo.

Dobri del starih fevdalnih

odnosov je tudi med mlinarjem Milanom Vehovcem v Žužemberku in njegovim pomočnikom. Ta je plačan v naruri; vsaka tretja merica za pomočnika, vsaka druga pa za gospodarja. Pomočnik pravi, da dela noč in dan in tudi ob nedeljah in drugih praznikih. Poleg dela v mlinu redi še prašiče, in ko so ti spiti, jih gospodar proda ter si nato delila izkupiček vsak polovico, čeprav gospodar pri tem nič ne dela. Vehovec tudi nič ne skrbi za vzdrževanje in popravilo mlina, ker ve, da bo po smrti matere prešel v družbeno last. Mlin v tem kraju je potreben in bi bilo prav, če bi kdo z odlično poskrbel za redno vzdrževanje mlina. Vehovcu posebno ne gre v glavo, da je pomočnik po zakonu zaščiten, on kot privatni obrtnik pa ne. Tudi mlinar Jože Dular iz Jame se je kar težko sprijaznil z dejstvom, da bo treba pomočnika plačevati po 38 din na uro, med tem, ko mu je prejšnji obračunal le po 34 din. Da pa on prodaja ajdovo moko celo po 80 din kg, se mu menda da zdi čisto v redu. Čas bi bil, da bi tudi mlinarji plačevali zaposlene delovne moči v denarju in ne v naruri, kot je sedaj še vedno v navadi.

Treba pa je poudariti, da se posamezni delojemalci premalo borijo za zakonite pravice, ki jim pripadajo. Strah pred zamero in nekaj ostankem starega hlapčevskega odnosa sta največja ovira, ki jo bo treba čimprej odstraniti. Če se tak starokopiten obrtnik ne sramuje v socialistično urejeni državi izkoriščati zaposlenega človeka, zakaj bi bilo slednje sram boriti se za svoje pravice, katere mu jamči novi družbeni red.

S sklepanjem kolektivnih pogodb v privatnem sektorju se je vse predložilo odlašalo, zato bo treba sedaj pričrti. Obenem pa je treba pojačati kontrolo sindikalnih organizacij ter inspekcije dela, da ne bodo posamezniki smatrali in tudi izvedli sklenitev pogodb kot golo formalnost. N. M.

Občni zbori kulturno-prosvetnih društev

Kulturna društva novomeškega okraja so se za občne zbere živahno pripravila. Do sedaj je zborovalo že 38 društev.

V Zagradcu so ugotovili pomanjkljivosti dela prejšnjega odbora kulturnega društva Jože Jakov. V letu 1953-54 stari odbor ni imel občnega zbora. Navzlic slabi organizacijski sestavi društva so kulturni delavci priredili več iger in kulturnih programov. Imeli so tudi gospodinjinski tečaj. Poleg pridobitve znanja iz gospodinjstva so mlada kmečka dekleta segla po knjigi in Ljudski knjižnici. Zanimanje za knjigo narasča. Ljudska prosveta okraja Novo mesto je darovala 52 knjig. Kmetijska zadruga Zagradec pa je dala knjižnici 2009 dinarjev. Okrajni ljudski odbor Novo mesto je podelil za popravilo Prosvetnega doma 200.000 dinarjev. Zagradčani so dom znotraj prebrili, izdelali nov oder in kulisarno ter dvorano in oder električno razsvetlili. Potrebovali bi še 300.000 din za dopolnitev inventarja. V društvu je 40 članov, ki bodo z dobrih društvenih odborom lahko še mnogo storili za kulturno rast Zagradca.

Mlado kulturno mladinsko društvo Janko Jože v Gor. Sušicah je predvsem dobro izvolilo nov odbor, ki ga sestavljajo kmetje, delavci in ostali. Poleg dramskega dela društvo sega tudi v ostale panoge ljudskega izobraževanja. Za strelsko društvo se je priglasilo 27 članov mladine, organizirali bodo redna 14-dnevna predavanja in po možnosti priredili za dekleta še gospodinjinski tečaj.

Mladi kulturni delavci Kulturnega društva Kajuh iz Cateža pišejo, da je najbolj uspeš-

na dramska sekcija. Igrali so že več večjih iger. Kulise in oder so igralci sami uredili in izdelali.

Iz Ambrusa poročajo, da v besedah ne morejo povedati, koliko so storili samo v zadnjem letu za kulturni napredek. Med organizacijami, društvi in gospodarskimi činitelji je vladala enotnost in delu in zmagali so. Imajo lep Zadržni dom, v katerega je zadruga vložila mnogo denarnih sredstev. Uredili so tudi dvorano. Mladina pridno študira igre in kulturne programe. Stefan Biščak živi s pevskim zborom kakor oče s svojo družino. Zbor se širi in kvaliteto napreduje. Tajništvo za prosveto OLO Novo mesto jim je dalo harmoniji. Veliko koristnega znanja pridobivajo dekleta na Potovalnem gospodinjinskem tečaju, ki je začel s svojim delom v Ambrusu. Potujoči kino Novo mesto nudi vsakih 14 dni kulturne filme, ki ljudstvo zabavajo in vzgajajo. V svoj prihodnji načrt so vključili, da bodo naštedirali 5 večjih dramskih del in spevoigr Snušč. V društvu je 43 članov.

V Mirni peči se močno razvija dramska sekcija. V društvu je vključena tudi mladinska družina. Pridobili so 20 novih članov, tako jih imajo sedaj 62.

Tudi iz Žužemberka poročajo, da je najbolj aktivna dramska sekcija. Uprizorili so 4 večje igre in več kulturnih manjših nastopov. Zelo dobro so uspela gostovanja. Imajo tudi recitacijski krožek. Folklorna skupina redno študira narodne in umetne ples ter z njimi gostuje. Nadzorni odbor društva je ugotovil velike pomanjkljivosti dela kino uprave Žužem-

berk. Imajo kino dvorano z rednimi kino predstavami. Izvoljen je bil nadzorni odbor, ki bo pomagal in kontroliral poslovanje kina. Ustanovili bodo tudi mešani pevski zbor.

Veliko so društva na občnih zborih razpravljala o zimskem izobraževanju. Nekdanja miselnost, da je ljudsko izobraževanje le učiteljska zadeva, je minila. Vse bolj se društva zavedajo te velike dolžnosti in so organizirala posebne odbore za izvenšolsko vzgojo mladine.

Premalo pa so društva storila za organizacijsko okrepitev društev. Marsikje ne vodijo potrebnih društvenih knjig. Člani so brez legitimacij, manjka povezave v delu organizacij in društev. Vse to slabi društveno delavno moč in razbija enotnost kulturnega cilja.

V marcu leta 1955 bo III. kongres Ljudske prosvete Slovenije, ki bo sprejel nova društvena pravila. Za sedaj naj društva iz delovnih tečajev sestavijo predloge, ki bi ustrezali bolj sistematičnemu in uspešnejšemu ljudsko-prosvetnemu delu na vas.

A. Z.

berk. Imajo kino dvorano z rednimi kino predstavami. Izvoljen je bil nadzorni odbor, ki bo pomagal in kontroliral poslovanje kina. Ustanovili bodo tudi mešani pevski zbor.

Veliko so društva na občnih zborih razpravljala o zimskem izobraževanju. Nekdanja miselnost, da je ljudsko izobraževanje le učiteljska zadeva, je minila. Vse bolj se društva zavedajo te velike dolžnosti in so organizirala posebne odbore za izvenšolsko vzgojo mladine.

Premalo pa so društva storila za organizacijsko okrepitev društev. Marsikje ne vodijo potrebnih društvenih knjig. Člani so brez legitimacij, manjka povezave v delu organizacij in društev. Vse to slabi društveno delavno moč in razbija enotnost kulturnega cilja.

V marcu leta 1955 bo III. kongres Ljudske prosvete Slovenije, ki bo sprejel nova društvena pravila. Za sedaj naj društva iz delovnih tečajev sestavijo predloge, ki bi ustrezali bolj sistematičnemu in uspešnejšem ljudsko-prosvetnemu delu na vas.

A. Z.

FOX
konserviro
Vašo obutev

Za gospodinjie Tudi stari računi so včasih važni

Najsi to za gospodinjie res ni pravilo, vendar je včasih le tako: če ni starega računa, je lahko narobe. Morda nas terja najemnik za najemnino, ki smo jo plačali, zahteva narodniški oddelček častopisa naročnino za plačano naročnino — brez dokazila o plačilu ne gre. Večina gospodinjij verjetno shranjuje takšna poročila, račune za nakupljeno blago, tekstil ali obutev. Da morejo takšni računi včasih pomeniti gotovino, naj dokažem s primerom iz lastne izkušnje:

Ko sem lani januarja nabavila otroku gozjerje znane slovenske tovarne čevlje, sem kar iz navade shranila račun in skatilo čevljev. Ze po dobrem mesecu pa so otroku začeli gozjerji neumljeno propuščati vlogo, po nekaj tednih pa so popolnoma izgubili obliko. Bil so skratka neuporabni. Ker sem malo prej čula kritično, ki jo baje uporabljajo predstavniki raznih vrtdk, čes naši proizvođači so kvalitetni, saj bi se sicer potrošniki kdaj pritožili, če bi ne bilo tako, sem se odločila in nabavljene čevlje pri trvdki reklamirala. Po nekaj mesecih sem prejela sicer z veliko zamugo, a vendarle odgovor tovarne: »Vrnite nam čevlje ali pa nabavite v naši prodajalnici druge s priletnim dobropisom.« Dobropis se je glasil na polovično ceno reklamiranih čevljev. Vsekakor sem bila rešitve vesela — in sklenila, da se odlej ne bom zadrževala z nobenim slabo kupljenim predmetom. Gotovo bo trvdka, ki ji gre za ugled in sloves svojih izdelkov, resnično slabe proizvode poskušala potrošniku zamenjati za boljše ali vsaj delno kriti izgubo, ki bi jo s slabo nabavo utrpel.

Odlej se mi v predalu kopičijo računi za kupljeno špecerijo,

kjer se prodajalec včasih zmoti za desetaka ali stotaka v svojo ali mojo škodo, pa z dokazilom o plačilu to poravnava, za kupljene tekstil, čevlje, o plačilu namennine, vodarne, elektrike, častopisne naročnine itd. Ob novem letu vse nad leto stare račune unifiem, da napravim prostor novim. Storitve tudi vi tako, ne bo vam žal! z. G.

Drobni nasveti

Tekatek poravnamo zavrhane robeve tako, da jih zmocimo in preko noči obtežimo ali pa tudi je namočene trdno zvijemo in pustimo, da se poseše.

Ovratniki srajc stoje lepše in se manj mažejo, če jih oprane poskrobimo in še mokre zlikamo. Surovo kravje mleko izvrstno žliti svetle občutljive čevlje. Namazane z mlekom osušimo in zdrgnemo z mehko volneno krpo.

Zilica limoninega soka, zmešana z žlico surove smetane, je odlično sredstvo za čiščenje kože. Namazemo jo zvečer na kožo in zjutraj s toplo vodo umijemo.

Likaj na obrazu odpravimo, če ga namazemo z limonovim sokom in kožo ne umivamo. Po potrebi presušimo kožo namazemo čez uro še s cinkovim mazilom.

Rdeč nos namazimo v trazu s cinkovim mazilom in ga utremo v kolo.

Trdovraten glavobol pogosto zdraviti z vročimi obkladki. V vroči vodi zmocimo krpo, položimo na čelo in tinit, preko nje še toplo volneno. Ko se skladi, ovijmo glavo v topel volnen šal.

Postanite podporni ali ustanovni član Prešernove družbe!

Tukaj odrezite

NAROČILNICA

Naročam 1 izvod tednika »DOLENJSKI LIST« na naslov:

Ime in priimek: _____

Poklile: _____

Kraj: _____

Pošta: _____

Casopis pošiljate na gornji naslov od dne _____ naprej — Naročnino bom redno plačeval po položnici — osebno — četletno — polletno — celoletno vneprej (nepotrebno prečrtajte). Naročnina _____ lila do moje pisemne odpo-vedi lista.

Dne _____

lastnoročni podpis

IZ NASIH KARJEVI

Jurjevica

Gasilci v Jurjevici pri Ribnici so res lahko ponosni na dosežene uspehe v letu 1954. Spomladski so sklenili, da si zgrade nov gasilski dom, kajti prejšnjega jim je uničil italijanski okupator. Začeli so z dvema tisočakoma v bližini, pa je vseeno dom že pod streho, vreden več milijonov. Kako so gradili? Vsi so složno prišli za delo, pomagali so jim posebniki varčevalci z denarjem in gradivom,

pomagala so podjetja, prav tako je izdatno podprla njihovo prizadevanje Okrajna gasilska zveza Koevje. Večji del pa so prispevali sami, tako s prostovoljnimi delom kot z voznjami in gradivom. Da je dom tako hitro zraščel in da je ob koncu leta že nadgrajen v surovem stanju, je nemajhna zasluga tudi iznajdljivega predsednika gradbenega odbora Karla Pogacnika. O. K.

Loški potok

V Loškem potoku so na zadnjem zboru volivcev ob zadovoljivi udeležbi razpravljali o gozdarstvu sploh, še prav posebej pa o sečnih dovoljenjih. Gozd ima za te kraje res veliki in važen gospodarski pomen. Naj prav vse prebivalstvo črpa zaslugek za vsakdanji kruh v gozdu, pa naj bo to lastnik gozda ali sekač, tesar, voznik ali pa graditelj gozdnih poti in cest.

V Loškem potoku so na zadnjem zboru volivcev ob zadovoljivi udeležbi razpravljali o gozdarstvu sploh, še prav posebej pa o sečnih dovoljenjih. Gozd ima za te kraje res veliki in važen gospodarski pomen. Naj prav vse prebivalstvo črpa zaslugek za vsakdanji kruh v gozdu, pa naj bo to lastnik gozda ali sekač, tesar, voznik ali pa graditelj gozdnih poti in cest.

Da nam bo gozd res še dalje stalni vir zaslugek, gradi KZ Hrib v Travniku objekte za lesno-industrijski obrat iz kreditov LRS pomoči gospodarsko zaostalam krajem. Pred letom so na istem mestu gradili za lastniški sredstvi delavnice za mizarstvo. To stavbe sedaj ne ustrezajo in jih rušijo. Marsikdo se vprašuje, čemu to? Ali ni škoda? Seveda je. Hkrati pa vemo, da bo zraslo nekaj večjega, modernjšega in zato bolj koristnega.

Kmetje Loškega potoka so letos prvič mlátili doma. Mlaticnico je nabavila KZ Hrib. Zato, da jo je postavila na neprimeren kraj. Kar na otroško igrišče. Se sedaj niso umaknili kupa plev. Premalo razumejo nego travnikov, ker je za travnike to odlična gnoj. Drugo leto bo pa najboljše, da bo kmet nastavljal tudi za plevel, ne samo za zrnje. Gotovo jih bo raztresel po travnikih, ki so lačni in žejni gnoja.

Na zboru volivcev so izvolili tudi člane šolskega odbora, da bi čimprej začeli opravljati svoje naloge. Za vzgojo in pouk v današnji družbi se mora zanimati vsak, ki želi starost prijetno preživeti.

Zamisel o izgradnji lesno-predelovalnih objektov v našem kraju se polagoma uresničuje. Prostorna, svetla in značna delavnica pri koči na Travniku bo kmalu popolnoma dograjena. Spomladsi bomo pričeli z obratovanjem. Dobili smo še dva nova stroja za delavnice, vredna več milijonov dinarjev. Tudi za strokovni kader je poskrbljeno. Dva delavca sta bila na praktični več mesecev v znani napredni združbi Čezljani na Gorenjskem. Ta dva bosta vzgajala nov kader, delovalci bomo sode, zaboje, povetali mizarstvo, verjetno pa bomo proizvajali tudi lesno galanterijo.

Večinoma se starši za vzgojo in izobrazbo svojih otrok zanimajo.

V bližini nove delavnice je podjetje »Zidar« iz Koevja postavilo lesen provizorij — veliki delavnice za stavbene konstrukcije. Ko bo v obeh delavnicah steklo delo, bo dobilo zaposlitev najmanj 50 novih delavcev. Za pasivni Loški potok to za začetek že nekaj pomeni. Ne bo tudi odveč, če omenimo,

Doslej sta bila dva kar dobro obiskana roditeljska sestanka v letošnjem letu. Vedno pa opazujemo, da manjkajo starši otrok, kateri delajo največ pregrevane. Verjetno bodo kdaj spoznali svoje napačno ravnanje, ko dajejo otroku potuho in s tem sebi spletajo bič. Vedeti moramo, da otroka vzgajamo za današnje družbo, katere odklanja sebične in nadute ljudi, ki so taki le zaradi svojega neznanega znanja.

Občinski ljudski odbor Loški potok, svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko, je posredoval pri zdravniku dr. Kočtalu iz Ribnice, da je pregledal šolsku knjižnico.

Občinski ljudski odbor Loški potok, svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko, je posredoval pri zdravniku dr. Kočtalu iz Ribnice, da je pregledal šolsku knjižnico.

Dolenjski obveščevalci

KINO

- Kino KRKA Novo mesto**
Od 7. do 10. januarja: jugoslovanski film Ankin čas.
Od 11. do 13. januarja: italijanski film Moj sin profesor.
Od 14. do 17. januarja: ameriški film Kapetan Kid.
- Kino Dolenjske Toplice**
8. in 9. januarja: japonski film v gozdu.
15. in 16. januarja: nemški film Tromba.

Dežurna zdravniška služba

Od 15. januarja dr. Spiter Adolc, od 18. do 31. januarja dr. Vodnik Miro. Dežurna zdravniška služba se začne ob 7. uri zjutraj in se zaključuje zjutraj ob 6. uri zvečer, za posvetovalne besede in veliko udeležbo na njegovi zadnji poti.

Zahvala

Ob nenadni smrti našega ljubljenskega sina, brata in strica

MAJERLE DRAGA,

željeznikarja,
se iskreno zahvaljujemo železnikarjem, gasilcem, IV. terenu SZDL, aeroklubu Novo mesto, godbi, pevčev, prijateljem in znancem za številne vence in cvetje, za posvetovalne besede in veliko udeležbo na njegovi zadnji poti.
Družina Majerle in sorodstvo, Novo mesto.

MALI OGLASI

BLIZU PRECNE pri Novem mestu prodan hiša z vinogardino in gozdom. Naslov pri upravi lista. 4-36

Preklic

Podpisani Stimec Pavel iz Gor. Ložne 6, p. Stara cerkev pri Koevju, preklicujem nerodnino besede, ki sem ji govoril proti urarju Stencu Stanku iz Koevja. — Stimec Pavel.

Preklic

Podpisana Može Amalija, Potok št. 15, preklicujem kot nerodnino besede glede predčasne smrti Krasovec Milene iz Praproč št. 11. Može Amalija.

da so priprave za ustanovitev samostojnega podjetja, ki bo zbiralo predelovalno dejavnost v Loškem potoku, v teku

Tragična smrt mladega fanta

Silvestrovanja v železniški restavraciji v Briljnu pri Novem mestu se je udeležil skupno s starši in prijatelji tudi 23-letni Drago Majerle iz Kandije, po polico nameščen železniški kulturnik. Ko se je ob 3.30 zjutraj na novega leta dan poslovil od staršev in znancev, češ da gre domov spat, ker mora popoldne vlakom v Ljubljano, ni nihče čutil, da ga vidijo zadnjič živega. Drago je šel domov v Kandijo po progi skozi predor pod cesto, kjer ga je do smrti povozil vlak. Vzrok nesreče ni ugotovljen. Mrtvega je našel zjutraj ob pol osmih predelneke proge.

MLado žrtev so pokopali v nedeljo 2. januarja na šmiheljskem pokopališču ob izredno veliki

Huda nesreča zaradi napačnega krmiljenja

Pred kratkim je zadela kmeta Turka ob Sv. Gregorja velika nesreča, ker mu je nenadoma poginilo šestoro glav goveje živine. Do te nesreče je prišlo takole: Turk je pomotoma položil živini med krmo svinčen arzenat namesto kostne moke, kakor je imel namen. Na živini so se pokazali kmalu znaki zastrupljenja. Navzlic hitri pomoči okrajnih veterinarjev niso mogli živini pomagati in je tako 6 glav lepe rodov-

IZ ČRNOMLJA

Ce bodo pogajanja z Radio-Ljubljano ugodni, bo začel delovati zopet Radio Bela krajina v sklopu z ljubljansko postajo, vendar bo imel tudi samostojno oddajo. Radio oddajnik je eno leto stoji in vsrkava prah na podstrešju in bi ga bilo potrebno čimprej rešiti iz žalostne usode. Radiomatersko društvo, kakor kaže, mu je dalo zaposlitev.

Marsikatera opazka je bila izrečena na račun kinopodjetja v Črnomlju. Sicer podjetje ne more ustrediti obiskovalcem s toplo dvorano, vendar pa bi lahko poskrbelo, da bi se ne predvajali zastareli tedniki (tudi po štiri mesece stari) Seveda, prav tako bi lahko odpravilo novo navdajo nekaterih Črnomlincev in jim prepovedalo kajenje v dvorani.

in tako se ustvarjajo pogoji za razvoj močne lesno-predelovalne industrije v tem kraju.

O. K.

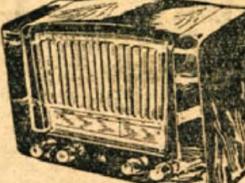
udeležbi gasilcev, železnikarjev in znancev iz Kandije in Novega mesta. V zelo velikem številu so se pogreba udeležili gasilci, saj je bil pokojni Drago zelo požrtvovalen in prizadeven gasilec. Pevski zbor Dušana Jeraba iz Novega mesta mu je pred rojstno hišo in ob grobu zapeel nekaj pesmi v zadnje slovo. Zalni spoved na pokopališču, pred katerim je igrala žalostinke godba na pihala iz Novega mesta, je spremljala po železniškem tiru lokomotiva in s piskanjem naznanjala žgubo, ki je z njegovo smrtjo prizadela kolektiv železniške kulturnice. Ob odprtjem grobu sta se od mlade žrtve poslovila v imenu gasilcev Henrik Cigoj, v imenu železniškega kolektiva pa Karel Šmauc.

niške živine poginilo. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi leta 1951. Naj bosta ti nezgodi živinorejcem opozorilo, da ne pride več do podobnih nesreč. Kmetijska zadruga Sv. Gregor je pokazala zelo gesto s tem, da je prizadetemu Turku pomagala z denarnimi sredstvi za nakup krave.

Iz Strug nam pišejo

Letos, v začetku novembra, je začel elektrifikacijski odbor naloga je bila, da izklopijo naloga je bila, da se izklopijo jame za daljnovod od Kompoldo Strug in da se zgradi transformatorska postaja v Strugah. Zidno opeko je dala občina iz razpadajoče hiše na Črnem vrhu. Delo je bilo razdeljeno po vaseh. 90 jam so že izkopali, Rapljevi in Lipovčani pa so prevzeli gradnjo transformatorja. Delo je potekalo čisto po načrtu in je bilo do konca novembra končano. Poudariti je treba, da je bilo delo opravljeno prostovoljno. Delo je bilo težko, kajti jame so kopalji na skalnatem svetu. Za elektriko so dali v gotovini 850000 din. To je dokaz, da Stručanci želijo čimprej, brez katere ni napredka

Hočete vedeti, kaj je novega doma in po svetu? Hočete brati zanimive stvari? Hočete izobrazbe in nasvetov? — Naročite se na »Dolenjski list!

RADIJSKI APARAT

vreden 40.000 dinarev

Je prva nagrada velikega noveletnega NAGRADNEGA ŽREBANJA »Dolenjskega lista«

Razen tega je še polno drugih vrednih in lepih nagrad, n. pr.: divan — 3 m kamgarna — kanta 18.50 kg masti — 2 kubika drv — več ročnih vozičkov — 500 kosov zidne opeke — moške srajce — ženski in moški gozdarji — 10 kg riža — 10 kg sladkorja — 10 kg bele moke — 5 kg olja — lesna galanterija — 3 kombinize — keramika — več steklenic likerje in malinovca — 2 trajni ondulaciji — knjige in podobno.

Pri žrebanju bo upoštevan vsak, ki bo imel plačano celoletno ali polletno naročnino!

NAROČNINA MORA BITI PLAČANA DO 31. JANUARJA. ŽREBANJE BO FEBRUARJA.

Pohižite za naročilom! Poravnajte naročnino! Poslužite se naročilnice, ki je tiskana v listu!

Izpred sodišča

Skupno z zetom je prišel pekel v hišo

Jože Štepic je dokaj močan posestnik v Globodolu pri Mirni peči. Mala družina je na posestvu mirno živela in delala, dokler ni pred leti prišel k hiši kot zet Alojz Berus. Potem so vse pogosteje nastajali prepri. Tako je povedal na sodišču stari Štepic, to so potrdile tudi vse priče. Glavni vzrok preprirov je bil brzokone ta, da stari ni hotel izprostiti svojega 10.80 ha velikega posestva mlademu.

Kot že večkrat, je prišlo tudi lani novembra do prepri. Zet je ob tej priliki tasta večkrat opazil po glavi z vejo ali kolom. Ko je hotel zast, krvav po glavi, ni ostalo ljudske milice v Mirno peč, mu je hotel to zet prepričiti za vsako ceno. Zapodil se je za njim, ga ujel in vrzel na tla ter ga še naprej oretelaj z rokami in bralci. Jože Primc, ki je to videl je prišel na hotel rešiti sosed Štepic iz rok surovega zeta. Ker ga ta ni hotel izprostiti, je s palico udaril Berusa po plečih, nakar je ta izpustil Štepic. Zaradi tega prepri se vsi trije znašli na sodišču kot obtoženci, kajti Berus je navedel, da je tudi njegova poškodoval Štepic s tem, da

ga je med ruvanjem udaril z vejevnikom po roki.

Na razpravi so se odkrile žalostne razmere v hiši Jožeta Štepic od kar je pri hiši zet. Starrega se je že večkrat fizično lotil in enkrat sta se že prej poravnala na sodišču zaradi lahke telesne poškodbe. Ni redke primer, da mladi iz same zlobe vzevajo za družino pripravljeno hrano in jo vrže v pomiek, tako je povedal tast in so potrdili sosed, pa tudi mladi ni mogel tega zanikati.

Ker ni bilo dokazov, da bi Štepic v resnici zeta poškodoval v revejnikom, niti v silobranu ne, je bil Štepic oprosten krivde in kazni. Prav tako je bilo dokazano, da je sosed Jože Primc udaril Berusa v silobranu, da bi rešil sosedu še pred hišnimi poskodbami, kar je po zakonu isto kot lastni silobran. Zato je bil tudi on oprosten. Nasprotno pa je bil Berus obsojen na 2 meseca zapora, plačilo stroškov in 300 din povprečnine, prav tako pa plačilo tistu za zdravniško spravevalo 750 din in 4000 din za bolečine.

VZGOJNA SVETOVALNICA V NOVEM MESTU

Mlada mati: Zanima vas literatura o otroških boleznih, o katerih ste malo slišali. Nisem zdravnik, da bi vam kaj več povedal, vendar vam toplo priporočam, da preberete knjigo »Mali bolnik I.«, ki jo je napisal univ. doc. dr. Marij Avčim (Ljubljana 1952, založil Centralni higienski zavod). Namen te knjige je, da seznanji preproste ljudi z zdravstvenimi vprašanji mladega rodu. Knjiga je pisana poljudno. Obravnava otroške bolezni (davic, škrlatinke, oslovski kašelj, ospice, mumps; črvesne nalezljive bolezni, tifus, grizo, tuberkulozo, revmatizem, sifilis pri otroku), o cepljenju itd. Mislim, da je knjiga prepotrebna vsaki družini, saj s pravnimi ravnanjem z otrokom lahko preprečimo marsikatero otroško bolezen.

Ivica, M. Ze marsikaj ste slišali o kaznovanju otrok, vendar vam »problem kazni ni jasen.

Kaznovanja ne smatramo za »nujno zlo«, ampak za normalno sredstvo moralne vzgoje, skaterim dosežemo pozitivne rezultate, če ga uporabljamo pravilno. Telesno kazeno, sramovanje in strahovanje odklanjamo v celoti. Za telesno kaznovanje svojih otrok odgovarjajo starši in tudi učitelji pred sodiščem. V šoli imamo precejšnjo lestvico kazni s katerimi vzgajamo (pogled premeščanje v drugo klopi, izključitev od igre; ukori itd.). Ko otrok napravi nekoro dejanje, moramo najprej presoditi, ali zahteva za dejanje kazni. To nam pove iz-

SPORT IN TELESNA VZGOJA

Šah v starem in novem letu

Začnimo po vrstnem redu, tako kot so potekala tekmovanja v starem in novem letu. Za zaključek starega leta budi novomeški šahisti niso nimalo tekmovalje narjsem so pripravili in večina jih je prav dobro uspela.

Tudi letos so pitomec JLA za rezervne oficije nastopili v najmočnejši postavi in gladko premagali domačine. Slabost mestne reprezentance je bila velika nezanečenost, saj so na prvih 10 deskah le tesno izgubili z 4-8, čeprav tudi tu ni bila najboljše za sedba. Omeniti moramo poštvovalna dr. Goleza in Picka, ki sta na prvi oziroma tretji deski realizirala proti zelo močnim nasprotnikom. Čeje točke pa so dobili Kustelic, Zupančič, Ilic, in Budna, na 16. deski pa je remiziral še Hrovatič, član oživljenega SK »Stojan Puc«, ki je dal za dvojbo kar 12 udeležencev.

Pretekli teden se je bilo rojenih 6 deklica in 16 deklica. — Poročila sta se: Simon, Franc, delavec iz Radovljice, in Sosa Antonija iz Novega mesta. — Umrla so: Rogina Martina, otrok iz Novega mesta, Hrvat Alojz, zasebnik, 54 let iz Ponikve pri Dobropolu, Avguštin Florjan, 22 let iz Podturna.

Ce govorimo o gimnazijem šahovskem klubu »Stojan Puc«, ki je tudi prispeval k dvojboji z JLA, moramo omeniti njihov občinski zbor in prvo tekmovalno sezono. V nedeljo, 28. decembra, je bil občan zbor, na katerem je bilo sklenjeno, da ta klub razširi svojo dejavnost na vse novomeške šole, kjer bodo ustanovljene samostojne sekcije. Borben je bil tudi nov odbor, ki bo verjetno delavneje od prejšnjih in upamo, da ne bo dopustil, da bi šah na gimnaziji spet zaspal. Za predsednika so izvolili predsednika Hrovatiča, tajnik je tudi sedmoletni Picek Jure, gospodar in blagajnik pa je Strubelj. V odboru bodo tudi predstavniki posameznih sekcij na učiteljsku in obrtni šoli. Pri delu kluba jim bodo pomagali profesorji: Marjan Dobovšek, Stane Fink in Martin Fujs, upamo da uspešno. Krožki za začetnike, teoretski tečaj in tekmovalna — to so naloge novega odbora.

Gibanje prebivalstva v NOVI MESTU

Od 23. do 31. decembra 1954 so bili rojeni 3 deklica in 1 deklica. — Poročila sta se: Ban Kazimir, strojni inženir iz Rudnika in Jagodič Marija, šivilja iz Koevja. Graheč Izidor, krojač, in Lavrič Leopoldina, šivilja, oba iz Koevja. Umrla ni nihče.

Gibanje prebivalstva v KOEVJU

Pretekli teden so rodile: Zagar Marija iz Uršnih št. — deklica, Pavček Ica iz Dol. Sraže — deklica, Čelensnik Danila iz Uršnih št. — deklica, Tekšar Anica iz Novega mesta — deklica, Trpin Alojzija iz Koevja — deklica, Gnidovec Marija iz Laže pri Dvojni — dve deklici, Bežnik Anica iz Starega trga pri Zrebniem — deklica, Senec Justina iz Mačjeva dola pri Vel. Loki — deklica, Govednik Jožica iz Bučje vasi pri Metliki — deklica, Brian Betka iz Novega mesta — deklica, Saje Jožeta iz Karteljeva pri Mirni peči — deklica, Filipovič Jožeta iz Podturna pri Toplici — deklica, Kure Anica iz Hadenj pri Predgradu — deklica.

Iz novomeške Porodnišnice

Pretekli teden so rodile: Pečarič Anica iz Novega mesta — deklica, Vukoča Anja iz Loke pri Črnomlju — deklica, Jeriček Anica iz Broda pri Novem mestu — deklica, Rok Stana iz Briljina — deklica, Mestnik Oja iz Dračje vasi pri Zagradcu — deklica, Hočevar Marija iz Koevja — deklica, Smrdu Nuša iz Novega mesta — deklica, Karič Jožeta iz Dvojkov pri Koevju — deklica, Gorenc Marija iz Podlope pri Kerkem — deklica, Ron Milena iz Dobliče gore pri Črnomlju — deklica, Skarje Anica iz Novega mesta — deklica, Rozina Milka iz Podboršča — deklica, Angelj Angelca iz Novega mesta — deklica. — Čestitam!

Črnomljski stadion gradijo

Kar dolga doba je bila, ko so začeli buldožerji vrtiti, pa do novega organiziranega dela na velikem stadionu. Kredit, ki ga je dobilo TVD Partizan, bo menda zadoščal, da se igrišče spira in omeji. Potrebno bo še mnogo denarja, preden bo dograjen nov modern stadion, ki bo imel polno nogometnega igrišča, tudi igrišče za košarko, odbojko, roketen in atletiko (olimpijske mere). Delo gre počasi zaradi blatnega zeta. Črnomljski športniki se bodo s tem stadionom rešili večini gostovanj, ki so včasih kar neprijetna.

Brzopotezno prvenstvo Dolenjske

Dolgo pričakovano brzopotezno prvenstvo Dolenjske za moštva in posameznike bo vendar prirejeno. Prvenstvo bo v Novem mestu 16. januarja. Začetek bo ob 8. uri, ko bo plenum predstavnikov dolenjskih šahovskih enot, ob 8. uri pa se bo začelo moštveno prvenstvo (ekipa s članov) za prehodni pokal Šahovske zveze Slovenije. Popoldne bo prvenstvo posameznikov, od katerih bodo najboljši prejeli lepe nagrade. Šahovsko društvo Novo mesto prosi vsa novomeška podjetja in ustanove, da podpro tudi veliko šahovsko prireditelje. Prijave za brzopotezno prvenstvo bo sprejel od vključno 13. januarja SD Novo mesto (Kavarna Glavni trg). Vabljeni so vse šahovske enote Dolenjske, enako tudi ekipe posameznikov podjetij ali ustanov. SD Novo mesto

Črnomljski rokometiški gredo v Zahodno Nemčijo

Te dni je v črnomljski teledvadnici precej živahno. Črnomljski rokometiški se pripravljajo za odhod v Zahodno Nemčijo, kjer bodo 20. januarja odigrali dve tekmi v malem rokometu v Pfarzheimu in Münchenu s srednjelošskimi ekipami tamkajšnjih gimnazij. Obisk bodo Nemei vrnili v majni, ko bodo prišli atletsko in rokometno ekipo Julija pa gredo zopet Črnomljski na turnejo po Zahodni Nemčiji.

Šahovska simultanka v Semiču

Šahovsko društvo je organiziralo v Semiču simultanko. Kakor kaže, niso imeli prave agitatorje in se je simultanke udeležilo le 11 igralcev. Toda kljub temu so imeli dobro misel, ki jim je tudi delovna uspešna in je upanje, da se to tudi v Semiču ustanovi šahovsko društvo. Član SD Črnomlja Melerič je dobro zalgal in zmagal v devetih igrah, eno partijo je izgubil in eno remiziral. Premagal ga je Magister, remiziral pa je članom Ljudske milice. Upajamo, da bo šahovska igra našla tudi med Semičani prištabe.

Črnomljski rokometiški gredo v Zahodno Nemčijo

Te dni je v črnomljski teledvadnici precej živahno. Črnomljski rokometiški se pripravljajo za odhod v Zahodno Nemčijo, kjer bodo 20. januarja odigrali dve tekmi v malem rokometu v Pfarzheimu in Münchenu s srednjelošskimi ekipami tamkajšnjih gimnazij. Obisk bodo Nemei vrnili v majni, ko bodo prišli atletsko in rokometno ekipo Julija pa gredo zopet Črnomljski na turnejo po Zahodni Nemčiji.

Šahovska simultanka v Semiču

Šahovsko društvo je organiziralo v Semiču simultanko. Kakor kaže, niso imeli prave agitatorje in se je simultanke udeležilo le 11 igralcev. Toda kljub temu so imeli dobro misel, ki jim je tudi delovna uspešna in je upanje, da se to tudi v Semiču ustanovi šahovsko društvo. Član SD Črnomlja Melerič je dobro zalgal in zmagal v devetih igrah, eno partijo je izgubil in eno remiziral. Premagal ga je Magister, remiziral pa je članom Ljudske milice. Upajamo, da bo šahovska igra našla tudi med Semičani prištabe.

Končno bo šla ta prometna ovira pred Kandijkim mostom le stran.

Tako je sklenili na svoji seji LO MO Novo mesto

Končno bo šla ta prometna ovira pred Kandijkim mostom le stran. Tako je sklenili na svoji seji LO MO Novo mesto

Pomorska bitka sredi džungle

Iz telefonске slušalke je bilo slišati razburjen glas človeka na drugi strani žice: »Pravkar je izplovil iz svoje baze »KINGANI«. Vozni skoz ožino zaliva Kigoma ob vzhodni obali, naravnost proti vama.« Komandantu Spicer-Simsonu se je rahlo zatresla roka, od veselja in strahu hkrati. Odložil je slušalko in stopil pred kolibo. Tam na drugi strani jezera so imeli Nemci štiri vojne ladje: »KINGANI« in »PANGANI« sta bila najmanjša, »Hedwig von Wissman« je bil že malo nevarnejši, medtem ko je imel »Graf von Gotsenk« celih 800 ton in je bil pravi orjak.

To je bilo proti koncu leta 1915 na jezeru Tanganjka v osrčju ekvatorialne Afrike. Nemška baza v zalivu Kigoma je imela v rokah celo jezero in s tem tudi vso okolico: velik del Belgijskega Konga in britanske Rodezije. Nemci so imeli v rokah železnice, zavezniki pa niferasar, da bi dovažali material in svoje malo pristanišče — zaliv Kalemia. Edino zavezniško brodovje na jezeru je bilo nekaj malih motornih čolnov, ki pa skoraj niso bili oboroženi.

»KINGANI« V PLAMENIH

Spicer-Simson je imel na razpolago dva jurišna motorna čolna, ki ju je privlekel preko goratih vrhov in skoz džunglo na obalo jezera iz Capetowna, angleškega oporišča na jugu Afrike. Koliko naporov je zahtevala ta razdalja, je težko predstavljati, toda Spicer-Simson se je zaklel, da bo Nemce za vedno pregnal z jezera in nazvlic vsem težavam pripeljal oba čolna in svojih 27 mož na Tanganjko.

Ob 11.10 je Spicer že divjal nemaki bojni ladji nasproti s svojim čolnom, na katerem je bil montiran majhen top tipa »Hochless«, ki je imel kilogram in pol težke granate. V drugem čolnu je bil poročnik Wainwright prav tako oborožen. Na odprti gladini je nestabilne čolne zajel močan veter, tako da sta se poveljnika skoraj bolj bala neurja, kot sovražnika.

Nekako ob 11.30 sta se nasprotnika srečala. Komandant na nemški bojni ladji je prepozno spoznal, da ima topove s premajhnim dometom. Ko se je »KINGANI« pognal v beg, je vzkliknil Simson na »Marys« svojemu topničarju:

»Lahko streljate, Waterhouse! Čoln se je skoraj ustavil, ko je bruhnil plamen iz cevi... na palubi »KINGANI« se je razletel topniški stolpič, Waterhouse je kriknil. Zdjaj so leteli projektili na Nemce kot strašni meteorji. Na »KINGANI« je bil pravi pekel, pravkar se je podrl komandni mostič, kapitan in prvi poročnik sta bila mrtva, posadka pa je pričela skakati v jezero. Vodja strojnice je ves oljnat prišel na palubo in spustil zastavo — »KINGANI« se je predal... Vsa paluba je bila razbita in plameni so izšli leseni del ladje. Angleški mornarji so pogasili požar in odpeljali ladjo v svojo bazo. Dobil je novo ime »Fife« in plula pod britansko zastavo.

DRUGA LIKVIDACIJA

Angleži se niso še dobro osveščili, ko je izvidnik sporočil, da se bliža »PANGANI«. Spicer-Simson je takoj odredil potrebno za ponoven spopad. Medtem pa se je z nemško ladjo nekaj zgodilo: nasledila je podvodni greben in krmilo je brez moči plahutalo po zraku. Angleži so se približali s svojo eskadro in pričeli streljati. Nemci so begali po krovu na vse strani. Pa ni vse skupaj nič pomagalo. »Toutous« je zapeljal v mrtvi kot njihovih topov in zlahka sistematično razbijal palubo in trup na kosce. »PANGANI« se je pričel nagibati, izgledalo je, da je vođa vdrla v skladišče municije...

Nemci pa se niso hoteli predati. Zdjaj je Wainwright zagledal mornarja, kako pleza na jambor, kjer je visela nemška zastava. Mornar je pograbil za-

stavo in jo hotel sneti... Na palubi je počel strel in upornik je padel s polovico odtrgane zastave v temozeleno vodo. Kapitan očtno ni trpel nedisciplin... Toda položaj je bil preokoličljiv. Mornarji na »PANGANI« so zgrabili svojega poveljnika in ga vrgli v morje. Ostanek zastave so spustili. Tako se je predal »PANGANI«... Britanci so prav zadnji trenutek rešili ujetnike, kajti takoj nato je ladja zdrknila po grebenu v globino.

SOVRAZNIK BEZI

Namcem sta ostali samo še dve ladji, toda ti dve sta bili orjaskinji v primeru z angleškimi ladjicami. Za borbo je bil pripravjen tudi »Fife«, ki so ga bili Angleži za silo popravili. Nemci se nazvlic premoči niso upali izpustiti iz svoje baze. Čet dni so minili, ne da bi se kaj zgodilo.

Končno je zopet zavzvil telefon v kolibi-stabu. Izvidnik je sporočil, da se je »Hedwig von Wissman« podal iz svoje baze proti jugu tik obale. »Toutous« je bil ravnokar v popravilu, tako da sta vozila v borbo smo »Fife« in »Marys«. Nekaj čez osmo uro je mornar na jamboru opazil nemško ladjo, ki je plula proti njim. Nemški kapitan je zapovedal umik, »Hedwig« se je obrnila proti svoji bazi. »Fife« je že dohajala Nemce, ko so ti nenadoma povečali brzino, da se je razdalja med Angleži in »Hedwig« hitro večala...

Zdjaj je prišla na vrsto »Marys«. Poveljeval ji je Wainwright. Ko je prišel Nemcem

LETALCI POSEZEJO VMES

Od vse mogočne eskadre je torej ostal samo še »Graf von Gotsenk«. Poleg tega pa je Nemec obšel tak strah, da si niso upali z ladjo iz pristanišča, čeprav je bila dosti večja in močnejše oborožena, kot vse angleške ladje skupaj. Zopet so minili tri dni, pa se ni nič zgodilo...

Takrat pa sta se Simsonu ponudila dva belgijska letalca, ki sta trčila, da si upata preleteti bazo nemške ladje. Ko sta se vrnila, sta povedala, da je »Graf« še vedno na starem me-

Dolenjci! Vaše glasilo je »Dolenjski list«! — Ne pozabite na veliko novoletno nagradno žrebanje!

Strašna smrt mladih lahkomišljencev

Prometne nesreče niso v Ameriki nobena posebnost, saj se jih dogodi vsak dan na stotine. V Clevelandu pa so pred kratkim imeli posebno hudo prometno nesrečo, ki je

Svoje v tujini razveselite z »Dolenjskim listom«! Naročite »Dolenjski list«!

zahtevala troje mladih življenj. Skupina mladih ljudi v starosti od 15 do 18 let, doma iz predmestja Lakewood, si je izposodila star avtomobil. Petorica mladih je najprej obiskala gostilno, potem pa se brez cilja vozila okrog z do-

kajšnjo hitrostjo. Bilo je pozno zvečer, ko se je avto na ostrem ovinku prevrnil in začel goreti. Posledice so bile strašne. Trije iz petorice, od tega dve deklici, ena stara 15, druga 18 let ter en fant star 17 let so živi zgoreli, ostala dva moška, eden od njih voznik, sta ušla z manjšimi poškodbami. Policisti, ki so prišli na kraj nesreče, so našli pri avtomobilu več razbitih pivskih steklenic. Mladi vozniki bodo obsojeni zaradi prometnega uboja.

Oče: »Janezek, ali si moj?«
Janezek: »Ne vem, vprašaj mamico.«

V Metliki pred zadnjo pošto vožnjo čez Gorjance 27. maja 1914. — Slika k članku: Ko je čez Gorjance se vozil in trobil postiljon, objavljen v zadnji številki D. l.

Nabiranje češmina v starih časih in Možetova pesem

Sedemdeseta leta preteklega stoletja so bila za slovenskega delovnega človeka še posebno huda. Teple so ga slabše letine, toča mu je uničila poljski pridelek, mučili so ga visoki davki, povrh pa je še bolezen uničevala ljudi in živino. Stisko revnih ljudi so seveda brž izkoristili domači in tuji oderuhi: za

posojeni denar so zahtevali pretirano velike obresti, ponekod celo do 200 odstotkov. Marsikje je dolžnik moral poleg denarnih obresti dati oderuhu še obresti v poljskih pridelnih. Oblast v to brezobzirno izkoriščanje ni posegla in tako so bili reveži prepuščeni oderuhom na milost in nemilost. Pa tudi država

sama je pomagala uničevati kmeta. Primerilo se je, da nekaki zaradi slabe letine in naravnih nezdod niso pobirali davkov. Nezakr pa je bilo treba plačati tudi zaostanke. Od kod vzeti denar? Zato je na deželi čedalje pogostejši pel boben. Samo leta 1876 je bilo na Kranjskem prodanih na dražbi nad 500 kmetij.

Ljudje so bili prisiljeni odhajati v tujino. V nekaj desetletjih je izginilo v Westfalijo, Francijo in Ameriko okoli 100.000 naših ljudi. Iz ljudske revščine pa se je razvijal domači kapital, bogatilo domače meščanstvo — zjara gospodstva.

V našem listu smo že dvakrat mimogrede orisali te žalostne primere, v katerih se je znašel v sedemdesetih letih tudi dolenjski človek. Prihiko za to nam je dal ljudski pevec Može-Rupnik, v katerega delu se, čeprav je okorno in preprosto, zelo jasno zrcalijo skoraj vsi važnejši sodobni dogodki. Ker so njegove pesmi zanimiv dokument našega družbenega življenja, si ogledimo v tem članku še njegove pesmi o nabiranju češmina in težavah, ki so bile s tem poslom v zvezi!

Revščina je, kakor smo omenili, silila ljudi, da so pomagali na razne načine. V okolici Novega mesta in seveda najbrž tudi drugod je bil en način ta, da so nabirali češminovo skorjo in korenine in jih prodajali trgovcem Gustinu in Kastelcu. Stari Novomeščani se še spominjajo vrve pred vrati Kastelčeve trgovine na Glavnem trgu, kamor so tlačili kupljeno češminje. Sodobno poročilo v Novicah sicer trdi, da so ljudje z nabiranjem zaslužili kar lepe denarce, Možetova pesem pa, ki ji gre večja vera, nasprotno pove, da je bil tudi ta kruh precej grenak: češminovo trnje je zbadalo v roke, trgovci so sleparili pri tehtanju, ceno pa so skušali znižati zdaj pod pretežno, da da je češmin preveč svez, zdaj da je presuh. Po Možetovih besedah je nabiralka nesla k trgovcu tak kup posušenega češminja, da je skoraj ni bilo videti izpod njega, skupila pa ni zanj niti toliko, da bi si kupila funt soli. Najbrž je marsikdo pri nabiranju vzdihnil, zakaj ni takega trgovca, ki bi kupoval tudi trnje, kajti tega je bilo pri nabiranju še preveč.

Po svoji navadi je Može tudi v to pesem vpletel vse polno domislekov, ki s samim češminom niso v pravi zvezi, ki pa jasno prikazujejo gospodarsko stanje na Dolenjskem, ko marsikje ni bilo pri hiši niti za sol in je kmet moral sproti dajati iz hiše vse pridelke. Z grenkim posmehom omenja avtor post, češ da ga ni treba oznanjevati, ssej sam po sil' pontuje, kajti ljudje so bili zaradi revščine prisiljeni postiti se. Sicer pa je pesem v nadaljnem menda razumljiva tudi brez razlage, saj je ljudsko trpljenje v njej prikazano jasneje, resničnejše in pretresljiveje kot v marsikaterem delu sodobnih književnikov. Umljivo: Može je bil v resnici ljudski pesnik, zato živni njegovo delo v ljudskem izročilu tudi še danes.

»Tretjič je razlika v cenah. Oblaka je tudi v starem kraju dokaj draga, hrana pa je veliko cenejša kot pri nas v Ameriki. Za 75 centov dobite v najboljši ljubljanski restavraciji tako kosmič, ki bi tukaj stalo več kot dvakrat toliko. Kaj pa stanovanja? Navadno, preprosto stanovanje ameriškega delavca stane od 35 do 75 dolarjev mesečno. V Sloveniji bi za ta denar plačali stanovanje za vsa leta. Vse te stvari moramo upoštevati, kadar primerjamo plačo tam in tu.«

Ko nato Petrovič navaja je, kako so v Ameriki rasle cene in so se morale dvigniti tudi plače, oboji za trikrat, pravi le:

»Tudi v Jugoslaviji bodo spoznali, da je življenjski standard mogoče dvigniti samo na en način. Izrabljanje naravnega bogastva s pomočjo moderneje produkcije. Seveda niso vsi narodi tako bogati kot je Amerika, vendar ima tudi Jugoslavija precej naravnega bogastva. Potrebneje pa tovarni, modernih strojev in dovolj tehnično izvežanih delavcev. Tudi jugoslovanski kmet bo moral opustiti tisti stari način obdelovanja zemlje, ki je bil morda dober za njegove prednike pred 300 leti, a danes ni več. Res je, da je tam mnogo zemlje, ki ni primerna za uporabo traktorjev in modernih strojev, vendar pa bi se uporabljali lahko v mnogih krajih z boljšim uspehom.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ne pozabite: vsak naročnik »Dolenjskega lista« je zavarovan!

H. G. Wels: Zaklad na otoku

»Bilo bi bolje, veslati na okrog,« je pripomnil Hooker. Spet sta zavijala po ustju in vnovič odvedsila do morja, do mesta, od koder sta bila opazila palme, in se izkrcala. Potegnila sta lahki čoln daleč na obalo, nato pa šla do roba gozda, dokler nista imela grmovja in zavinka lagune v ravni rti. Evans je vzel iz čolna neko orodje domačinov. Imelo je obliko črke L in bilo na vrhu iz kamna. Hooker je nesel vesla. »Kraj je natančno v tej smeri,« je rekel, »Morava prodreti tule skoz, do drugega potoka. Tam se bova razgledala.«

»Prodirala sta skoz goste trsje, široko grmovje in priključila drevje. Sprva je bila pot strašno mučna, kmalu pa so drevesa postala višja in tla vse manj zaraščena. Sotnički žarki so že prosevali skoz visoke veje. Evans je drgetal. »Po prejšnji pasji vročini je tu malone mraz,« je dejal. »Upam, da dobro slediva smeri,« je pripomnil Hooker. Na lepem sta daleč spredaj opazila v mračku goste sence velike planote.

»Tam je potok, zdaj sva gotovo blizu,« je rekel Hooker. Rastlinstvo ob potoku je spet bilo goste. Orjaške bilke, ki jim gotovo še nihče ne ve imena, so rasle iz korenin visokih dreves in vcepovod raz-

grinjale svojo razkošno zelenjavo. Malo dalje, kjer je potok naredil velik ovinek, je tok nenadoma postal brz in tekeli z glasnim žuborenjem. »No?« je dejal Evans. »Zavila sva malce vstran,« je odgovoril Hooker. »Saj ni čudno.«

Obrnil se je in pogledal v goste sence tihga pragozda za njima. »Ce stopiva malo ob potoku pa spet nazaj, bova gotovo kaj našla.«

»Ti si rekel...« je začel Evans. »On je rekel, da je tam kup kamenja,« je dejal Hooker.

Za trenutke sta se spogledala. »Postkušajva najprej vzdolž potoka,« je svetoval Evans.

Napredovala sta počasi in radovedno gledala krog sebe. Evans je nenadoma obstal. »Hudiča, kaj je pa to?« je rekel.

Hooker je pogledal v smer, kamor je kazal Evansov prst. »Nekaj modrega,« je dejal. To sta opazila, ko sta stopila na nizko vzpetino. Hooker je napel oči, da bi videl, kaj pravzaprav je.

Z odločnim korakom je stopil do mesta, kjer sta videla malopretne noge, in zagledal celo truplo. Močnejše je stisnil veslo v pesti. Pred njim je na tleh ležal mrtov Kitajec.

Prišel je še Evans in oba sta se zastrnela v mrtvo telo, ki je njima tako nenadno prekrizalo pot. Ležalo je na jasi med drevesi. Nedaleč sta opazila lopato, kitajski izdelek, nekoliko dalje pa razmetan kup kamenja tik ob novo izkopani jami.

»Nekdo je bil tukaj že pred nama,« je dejal Hooker in voilo zakakljal.

Evans je hipoma prebledel in obraz so mu pokrile srage; živčno je začel cepetati in gledati naokrog.

Hooker je tudi prebledel, rekel pa ni nič. Odločno je stopil k truplu. Vrat mrtvega Kitajca je bil zabuhel in rdeč. Roke in zgolbi otečeni. Hooker se je obmil h kupu kamenja in presenečeno vzkliknil.

»Vse je v redu!« je zaklical Evansu. »Zaklad je še tu.« Pogledal je mrtvega Kitajca in se vnovič obrnil k jami.

Evans je prihitel. Na tleh je ležalo nekaj zlatih palic, na pol zakritih s truplom nesrečnega Kitajca. Evans se je sklonil nad jamo, odmetal zemljo z golimi rokami in naglo potegnil na dan eno največjih palic zlata. Ko je to dejal, se mu je pod kožo zadri droben trn. Z drugo roko je trn izbrl in spet potežkal palico. »Samo zlato je tako težko,« je navdušen vzkliknil tovarišu.

Hooker je še vedno opazoval mrtvega Kitajca. Bil je zmooden,

»Pobegnil je s svojim prijateljem,« je dejal nazadnje. »Prišel je sam in pilica ga je neka strupena kača... Cudim se le, kako je odkril ta prostor...«

Evans je stal z zlatom v roki. Kaj mu zdaj mar mrtvega Kitajca? Zlato bova morala postopoma prenesti in zakopati začasno na drugem mestu. Le kako ga bova to prepeljala z najinim majhnim čolnom? Stekel je površnik in ga razgrnil po tleh; vrzel je nanj še tri palice zlata. Zdjaj šele je opazil, da se je vnovič zbledel z majhnim trnom. »Več sploh ne moreva prepeljati,« je rekel. Potem je hipoma revsnil razdrzane: »Pa kaj tako zijaš?«

Hooker se je obrnil prnjemu: »Ne morem ga trpeti, tegale, in je pokazal z glavjo proti truplu. »Tako podoben je...«

»Oslarilja!« je rekel Evans. »Vsi Kitajci so si podobni.«

Hooker ga je pozorno pogledal. »Jaz ga bom vsekar zakopal, preden položim roko na zlato.«

»Ne bodi nor, Hooker,« je dejal Evans. »Pusti ta kupgnilobe črvom.«

Hooker je še vedno oklevaj in napeto motril rjava tla okrog njiju. »Čudno, kar strah se me lotva,« je dejal.

»Zdjaj je važno le,« je dejal Evans, »kaj naj počneva s temi palicami? Ali jih zaova

zakopljeva tule, ali jih preneseva v čoln?«

Hooker je strmel zamenljivo. Zmehane oči so mu begale med visokimi krošnjami neštetih dreves. Spet je vzdihel in vnovič pogledal mrtvega Kitajca.

»Čemu vraga tako trapasto buljiš?« ga je vprašal Evans. »Se ti meša ali kaj?«

»No pa odnesiva zlato od tod,« je rekel Hooker.

Prijel je za obratnik sukničja. Evans je zgrabil na drugem koncu in sta šla.

»Po kateri poti?« je vprašal Evans. »Proti čolnu? Čudno,« je nadaljeval, ko sta prešla nekaj korakov, »ampak res je, da me roke še vedno boljijo od tistega prekletega veslanja.«

»Tri sto hudičev!« je zarobantil spet čez nekaj trenutkov. Čedalje huje me boljijo. Počivati moram.«

Suknič z zlatom sta položila na tla. Evans je bil bled in po čelu so mu curele drobne srage. »Zdajjevo soparno je v tej hosti, ali ne?«

Takoj nato se je hipoma razjaril brez slehernega vzroka. »Menda ne bova ves dan čepela tule! Primi za sukničje; zgrabi, če ti pravim! Se s prvostom nisi mignil, od kar sva opazila tega mrtvaka! Samo zijaš, ko telček!«

Hooker je pozorno opazoval tovarišev obličje. Dvignila sta breme in šla kakih sto metrov popolnoma tiho, Evans

JANEZ RUPIK - MOZE: Češmanka

Pelimo vprašat Agoština, če kupi še kaj češmina. Agoštin jenu Kasteck kupijo kože od teh palc.

Bomo pa predali trne pa bomo kupili zrno. Al ga more bit en koš pa kumej dobis en groš.

Ga natlačil velike mrešice, de kumej pod nemi leize, pa še tulku na dobi, de bi kupila funt soli.

Ga je videl veliko maše (7), pa na vago nmalu kaže. Kumej ga uleče na ram, pa ga nej en kilogram.

Pravi: »So me že ti uragi ogofali spet na vagi. Kumej sem nesla na glav, pa mi je en šestak dau.«

Ze dobi en zgovor gvišen: »Je presuh al pa prefršen.« Kader neima dnarje več, pa nas iz zaklem spodji preč.

Paš se muje na poverne, posekalis smo tulku terne, da ze u celi Kažji rid, češmina naj več dobi.

Preit so se hude terne ball, de bi se š nmal u roke zbol. Zdej na vej obeden več, če je tern še dobeč.

Use zdej je u terne sil. Roka se mu nje na smil. Škoda reit, de le-ta urak, nej še nekaj ven bol drag.

De bi si u vince roditu: Bires terne so bo oroblu. Bog daj višek, lubi kruh, češmin je pa žher suhi!

Amet.

Ameriški delavec o plačah pri njih in pri nas

V ameriški »Prosveti« je Matt Petrovič iz Clevelanda objavil zanimivo razpravo o plačah v Ameriki in pri nas. Članek je v marsičem zelo poučen, ker Petrovič v njem na stvarnih primerih pojasnjuje razliko v prejemkih. Med drugim pravi:

»Ko pride v stari kraj na obisk, se pogovor obrne navadno tudi na plače. Razumljivo je, da so tam razmere drugačne in prav tako tudi plače, kot pri nas v Ameriki. Nek rojak mi je povedal, da zasluži 9000 din na mesec in vprašal, koliko zasluži delavec v Ameriki. Ko je dobil odgovor, da zasluži dnevno povprečno 15 dolarjev, je takoj zračunal in ugotovil: »Glej, ti zaslužiš v dveh dneh toliko, kot jaz ves mesec.«

Navidez je res velika razlika v plači, toda samo ta primerjava nam ne pokaže prave slike. Treba je upoštevati še druge stvari. To so davki in stroški socialnega zavarovanja, ki jih je treba odšteti od zaslužka ameriškega delavca. Ameriški delavec mora plačati od svoje zaslužke davke. Če zasluži letno 3000 dolarjev, mora od tega zaslužka plačati 466 dolarjev davka. Potem je socialno zavarovanje. Ameriški delavcu so od zaslužke odšteti vsi stroški za starostno pokojnino in podporo za časa brezposelnosti. Ravno tako mora ameriški delavec sam plačati vse stroške za zdravljenje, zdravnika, zdravila in bolnišnico. Delavci v starem kraju nimajo teh stroškov. Tam delavec v času boleznij poleg vse oskrbe v bolnišnici, dobi še redno plačo, prav tako ne plačuje posebej za starostno pokojnino in za primer brezposelnosti. Vse to gre iz skupne blaginje.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

Ameriki je vzelo sto let, da si je razvila industrijo, tudi Jugoslaviji bo vzelo več desetletij, da se spremeni iz agrikulturne v industrijsko državo. A eno je gotovo, blaginja naroda je odvisna od zvižanja produkcije in ne od denarnih reforme.

je začel loviti sapo. Mar sploh ne znaš več govoriti?« je vprašal Hookerja.

»Pa kaj je s teboj?« je dejal Hooker.

Evans se je spotalnik, zaklel in vrzel sukničje iz rok. Trenutek je opazoval tovariša, potem pa zagrl in se z obehoma rokama zgrabil za vrat.

»Ne bližaj se mi!« je dejal in se naslonil na najbližje drevo. Nato je pripomnil pomirljivo: »V petih minutah mi bo odleglo.«